

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkojulkaisuja 5

Martti Lehti

Henkirikoskatsaus 1/2007

Henkirikollisuus 1.6.2002 - 30.6.2006

Katsaus liittyy henkirikollisuuden seurantajärjestelmään, joka on Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen, Poliisiammattikorkeakoulun ja Vapaasiainministeriön poliisiosaston yhteishanke.

Julkaistu verkossa 12.9.2007

Sisällys

Tiivistelmä

Henkirikostietokanta

- Tavoitteet
- Tietosisältö
- Tietolähteet
- Tietojen käyttö ja julkisuus
- Taustaorganisaatiot

Henkirikosten määrällinen kehitys 1754–2007

- Henkirikollisuuden taso Suomessa 1754–2005
- Henkirikosten määrä ja asukasluvuun suhteutettu taso Suomessa 1990–2007
- Henkirikollisuuden nykytaso Euroopan unionin jäsenmaissa
- Henkirikollisuuden nykytaso maailman maantieteellisillä suuralueilla

Rikokset 2002–2006

- Uhrien ja epäiltyjen määrä rikosta kohti
- Rikososapuolten keskinäinen suhde
- Tekoväline
- Alkoholi ja henkirikollisuus
- Huumeet ja henkirikollisuus
- Tekopaikka

Tekijät 2002–2006

- Henkirikoksista epäiltyjen sukupuoli
- Henkirikoksista epäiltyjen ikä
- Nuorten tekemien henkirikosten määrän kehitys
- Henkirikoksista epäiltyjen kansalaisuus
- Henkirikoksista epäiltyjen suhde työelämään
- Henkirikoksista epäiltyjen päihteiden käyttö
- Henkirikoksista epäiltyjen aiempi väkivalta

Uurit 2002–2006

- Uhrien sukupuoli
- Uhrien ikä
- Uhrien kansalaisuus
- Uhrien suhde työelämään
- Uhrien päihteiden käyttö

Henkirikollisuuden alueellinen jakauma

Henkirikosten selvittämisen nopeus

Henkirikosten seuraamukset

Henkirikollisuuden kehityslinjoja 2003–2006

Tyypillinen suomalainen henkirikos

Kirjallisuutta

Tiivistelmä

Tilastokeskuksen poliisitilaston mukaan Suomessa tuli vuonna 2006 poliisin tietoon 112 tahallista henkirikosta (murha, tappo, surma, lapsensurma) ja 26 tahalliseen pahoinpitelyrikokseen liittyntä kuolemantuottamusrikosta. Kuolemaan johtaneita väkivaltarikoksia oli siten 138. Luku on neljä prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2007 kesäkuun loppuun mennessä henkirikoksia ja kuolemaan johtaneita pahoinpitelyjä on tullut poliisin tietoon yhteensä 69. Jos rikoksia ei vuoden loppupuolella tehdä keskimääräistä huomattavasti enemmän, henkirikosten kokonaismäärä vuonna 2007 tulee olemaan suunnilleen sama kuin vuonna 2006.

Henkirikollisuuden määrälliset vaihtelut ovat viime vuosina johtuneet pääosin henkirikollisuutemme ongelmaryhmän, miesalkoholistien, keskinäisten rikosten määrän muutoksista. Esimerkiksi naisiin kohdistunut henkirikollisuus on säilynyt ajanjaksolla ennallaan. Henkirikosten vuotuisen määrän yleiskehitys on 1990-luvun puolivälistä alkaen ollut laskeva. Kehitys liittyy osin väestön ikärakenteen vanhenemiseen.

Tahallisia henkirikoksia tehdään Suomessa vuosittain asukasta kohti edelleenkin noin kaksinkertainen määrä Euroopan unionin jäsenmaiden keskiarvoon verrattuna. Vain Baltian maissa, Romaniassa, Bulgariassa ja Unkarissa rikollisuustaso on vielä Sumeakin korkeampi. Maailmanlaajuisesti tarkastellen henkirikollisuus on Suomessa kuitenkin suhteellisen harvinaista. Länsi-, Keski- ja Pohjois-Eurooppa Suomi mukaan lukien muodostavat henkirikollisuudella mitaten yhden maailman väkivallattomimmista alueista. Ainoastaan Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän arabimaissa, Israelissa ja Japanissa henkirikollisuus on yhtä harvinaista tai harvinaisempaa.

Tässä henkirikostietokannassa esitellään henkirikosten seurantajärjestelmän yhteydessä kerättyjä tietoja ajanjaksolla 1.6.2002–30.6.2006 tehdyistä, uhrin kuolemaan johtaneista henkirikoksista.

Henkirikostietokannan mukaan kesäkuun alun 2002 ja vuoden 2006 lopun välillä surmattiin 579–595 henkilöä, tietokantaan heistä on tähän mennessä kirjattu 570. Vuodelta 2005 kirjaamatta on viisi henkirikoksena tutkittavaa kuolemantapausta tai katoamista, vuodelta 2006 yhdeksän varmaa henkirikosta sekä 11 henkirikoksena tutkittavaa kuolemantapausta, joissa tutkinta on vielä kesken. Surmattujen kokonaismäärä ajanjaksolla on noin kuudenneksen pienempi kuin rikostilastossa. Syynä on se, että henkirikostietokantaan rikokset kirjataan pääsääntöisesti vasta esitutkinnan päätyttyä. Rikostilastoon kirjautuu sen sijaan vuosittain henkirikoksina huomattava määrä kunkin vuoden viimeisinä kuukausina ilmitulevia, syyltään epäselviä kuolemantapauksia. Ne kirjataan poliisin rikosilmoitusjärjestelmään henkirikosepäilyinä ja kirjautuvat siten myös seuraavan vuoden alussa koostettavaan viralliseen rikostilastoon henkirikoksina. Pääosa epäselvistä tapauksista ei kuitenkaan ole henkirikoksia, vaan osoittautuu esitutkinnassa luonnollisiksi kuolemiksi, tapaturmiksi tai itsemurhiksi. Osaltaan tämä *ylikirjautuminen* kohottaa rikollisuustasoamme verrattuna useisiin muihin maihin. Useissa Euroopan unionin jäsenmaissa rikostilas-

to ilmoittaa henkirikosten vuotuisen määrän pikemminkin liian pienenä kuin suurena, poikkeuksena ovat lähinnä Suomen ohella muut Pohjoismaat.

Valtaosa (84 %) tarkastelujakson henkirikoksista oli puolisoitten, sukulaisten tai tuttavien välisiä. Naisten surmaaja oli tavallisimmin puoliso (40 %), entinen puoliso (11 %) tai seurustelukumppani (11 %). Miehet puolestaan päätyivät yleisimmin ystävän tai tuttavan uhriksi (63 %). Itselleen tuntemattoman henkilön surmaamaksi oli katsausjaksolla joutunut 5 % naisuhreista ja 16 % miesuhreista.

Yleisimmät motiivit rikoksissa olivat ryyppyporukan keskinäinen riita (25 %), parisuhteen ongelmat (15 %) ja mustasukkaisuus (13 %). Ryöstömurhia katsauskauden henkirikoksista oli 4 %, taloudellista hyötyä oli tavoiteltu kaikkiaan 10 %:ssa rikoksia. Mielenterveydellinen häiriö mainittiin motiiviksi 14 %:ssa rikoksia. Järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan tai rikollisten keskinäisiin välienselvittelyihin liittyneitä henkirikoksia oli katsauskaudella kuusi (1 %). Rassistisista motiiveista tehdyksi ei rikoksista mainittu yhtäkään.

Rikoksista 39 % oli tehty teräaseella, yleensä joko keittiöveitsellä (25 %) tai puukolla (14 %). Kuudenneksessä rikoksia tekotapana oli kuoliaaksi pahoinpitteleminen käsin ja jaloin lyömällä ja potkimalla. Ampuma-aseella tehtyjä katsausjakson henkirikoksista oli 16 %. Rikoksiin käytetyistä käsituliaseista 68 % oli luvattomia, muista tuliaseista osuus oli 55 %.

Rikoksista epäillyistä miehistä 81 % ja rikosten aikuisista miesuhreista 85 % oli rikoshetkellä alkoholin vaikutuksen alaisena. Naisepäillyistä vastaava osuus oli 67 % ja aikuisista naisuhreista 59 %. Humalatilat olivat yleensä syviä. Kovia huumeita rikosten yhteydessä ei juurikaan esiintynyt: epäillyistä 3 % ja aikuisista uhreista 4 % oli rikoshetkellä huumeiden (amfetamiini, kannabis, opiaatit, subutex) vaikutuksen alaisena. Erityisesti rikoksiin osallistuneet naiset olivat sen sijaan huomattavan usein psyykelääkkeiden vaikutuksen alaisena, yleensä kyse oli alkoholin ja lääkkeiden sekakäytöstä. Kaiken kaikkiaan katsauskauden rikoksista 68 %:ssa kaikki osapuolet olivat olleet rikoshetkellä humalassa. Rikoksia, joissa kaikki osapuolet olivat olleet selviä, oli 14 %. Jos myös muut päihteet kuin alkoholi huomioitiin, vastaavat osuudet olivat 70 % ja 10 %.

Katsauskauden henkirikoksista 71 % tehtiin yksityisasunnoissa. Ravintoloissa, anniskelupaikoissa tai niiden edustalla tehtyjä rikoksia oli kaksikymmentäneljä (5 %). Kaduilla, puistoissa ja ulkoilualueilla tehtyjä rikoksia oli kolmekymmentäyksi (6 %). Naisuhreista 62 % oli surmattu kotonaan, miesuhreista kotona surmattujen osuus oli 33 %.

Selvitettyjen rikosten pääepäillyistä oli miehiä 90 %. Uhreista miesten osuus oli 71 %. Sukupuolijakaumat vastasivat viime vuosikymmeninä vallinneita. Epäiltyjen keski-ikä oli 37,0 vuotta ja uhrien 41,5 vuotta. Vastaavat mediaanit olivat 36 vuotta ja 42 vuotta.

Sukupuolesta riippumatta valtaosa epäillyistä (72 %) ja aikuisista uhreista (62 %) oli työelämän ulkopuolella olevia työkäisiä. Rikosten miesepäillyistä ja aikuisista miesuhreista 75 % oli arvioitu päihteiden väärinkäyttäjiksi. Aikuisista

naisosapuolista väärinkäyttäjien osuus oli alhaisempi (48 %). Miesepäillyistä 70 %:lla ja naisepäillyistä 52 %:lla oli tunnetusti väkivaltainen tausta. Ilman vakituista omaa asuntoa katsauskauden rikoksista epäillyistä oli 13 % ja uhreista 10 %. Epäillyistä 93 % ja uhreista 94 % oli Suomessa syntyneitä ja asuvia Suomen kansalaisia.

Henkirikosten tekijät ja uhrin 2002–2006: yhteenvetotaulukko (%)

	Henkirikosten tekijöistä	Henkirikosten uhreista	Koko väestöstä
Miehiä	90	71	49
Naisia	10	29	51
Alle 18-vuotiaita	2	6	21
Päihteiden väärinkäyttäjii	63	61*	..
Työelämän ulkopuolella	81**	76**	33**
Aikaisempaa väkivaltarikollisuutta	68

*15 vuotta täytäneistä; **15–64-vuotiaista.

Henkirikostietokanta

Tavoitteet

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Poliisiammattikorkeakoulu ja sisäasiainministeriön poliisiosasto käynnistivät 1.6.2002 henkirikollisuuden seurantahankkeen. Hankkeen tavoitteena on seurata henkirikosten määrän ja piirteiden kehitystä sekä tuottaa tietoa, jota voidaan käyttää henkirikosten ehkäisyyn, rikosten selvittämiseen ja väkivallan syiden perustutkimukseen. Henkirikosten seurantahanke on tarkoitettu pysyväksi. Tällä hetkellä sopimus on voimassa vuoteen 2009 asti.

Tietosisältö

Tietokanta sisältää 1.6.2002 poliisin tietoon tulleet tahalliset, uhrin kuolemaan johtaneet henkirikokset eli teot, joita poliisi tutkii seuraavien rikosnimikkeiden alaisuudessa: murha, tappo, surma ja lapsensurma. Lisäksi tietokantaan kirjaetaan myös kaikki tahallisen pahoinpitelyrikoksen yhteydessä tehdyt kuolemantuottamusrikokset. Tietokantaan ei kerätä tietoa henkirikoksen yrityksistä tai muista väkivaltarikoksista.

Tutkintalomakkeessa rikosta ja sen ominaispiirteitä koskevia kysymyksiä on kaikkiaan 34, rikososapuolia koskevia kysymyksiä 45 ja tutkinnallisia seikkoja koskevia kysymyksiä kahdeksan. Seurannan pääasiallinen laskentayksikkö on henkirikoksen uhri.

Tietolähteet

Jutun tutkinnasta vastaava rikostutkija täyttää määrämuotoisen lomakkeen, joka sisältää laajasti tietoja teon osapuolista sekä teonpiirteistä. Tiedot kirjaetaan, kun esitutkinta on saatettu loppuun tai rikoksen ilmi tulosta on kulunut kolme kuukautta. Käytännössä tietokanta sisältää siten kaikki poliisin tietoon tulleet ja *esitutkinnassa todennäköisiksi henkirikoksiksi* todetut tapaukset. Tietojen kattavuus tarkistetaan poliisin rikosilmoitusjärjestelmän (RIKI) avulla.

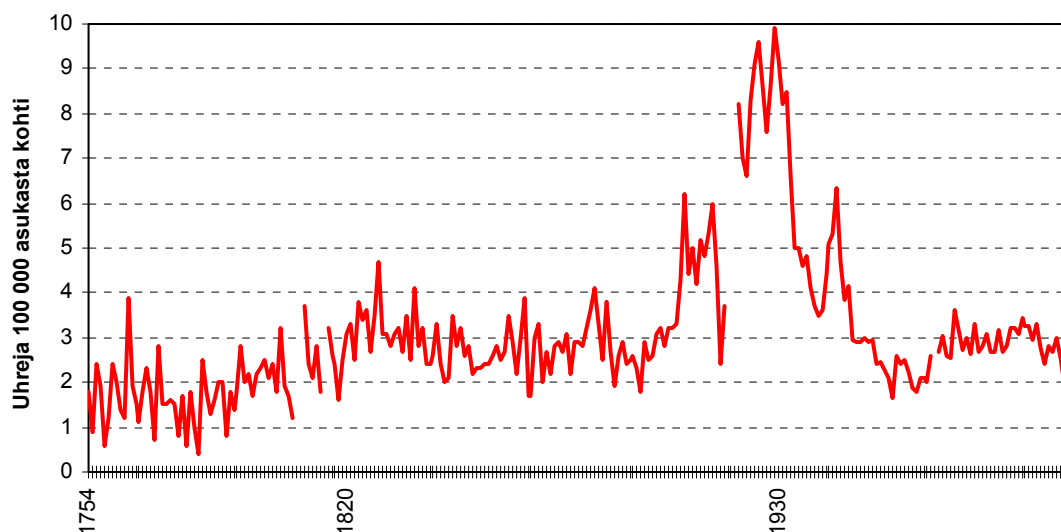
Tietojen käyttö ja julkisuus

Henkirikostietokannan käyttöoikeus on Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitoksella ja Poliisiammattikorkeakoululla. Tietoja julkistetaan vain muodossa, jossa yksittäisiä asianosaisia ei voida tunnistaa.

Ylläpitäjät

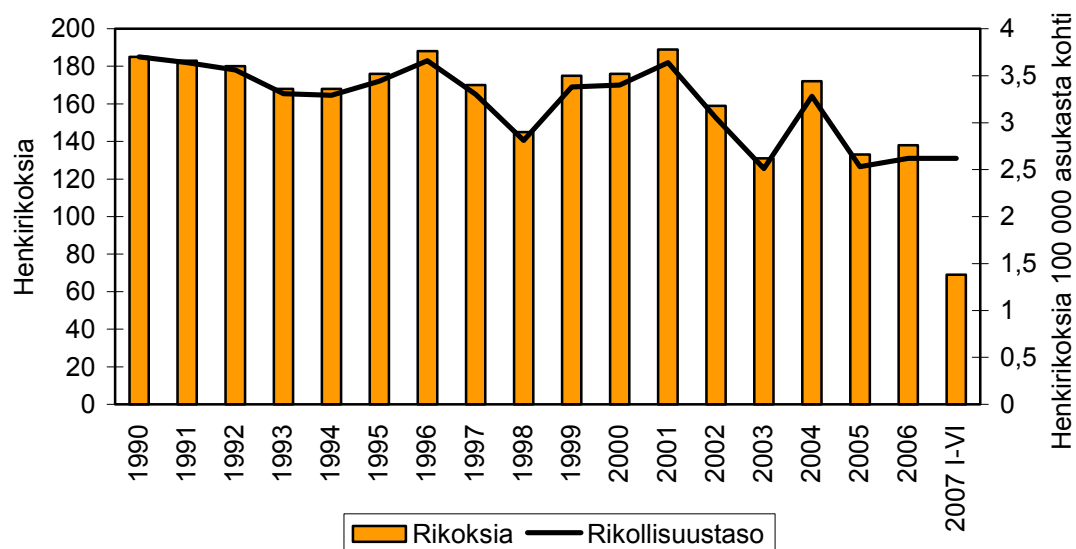
Tietokannan ylläpito, rahoitus ja siihen perustuva tutkimus on jaettu Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen, Poliisiammattikorkeakoulun ja sisäasiainministeriön poliisiosaston kesken. Tietokantaa säilytetään Poliisiammattikorkeakoulussa ja Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa.

Henkirikosten määrällinen kehitys 1754–2007

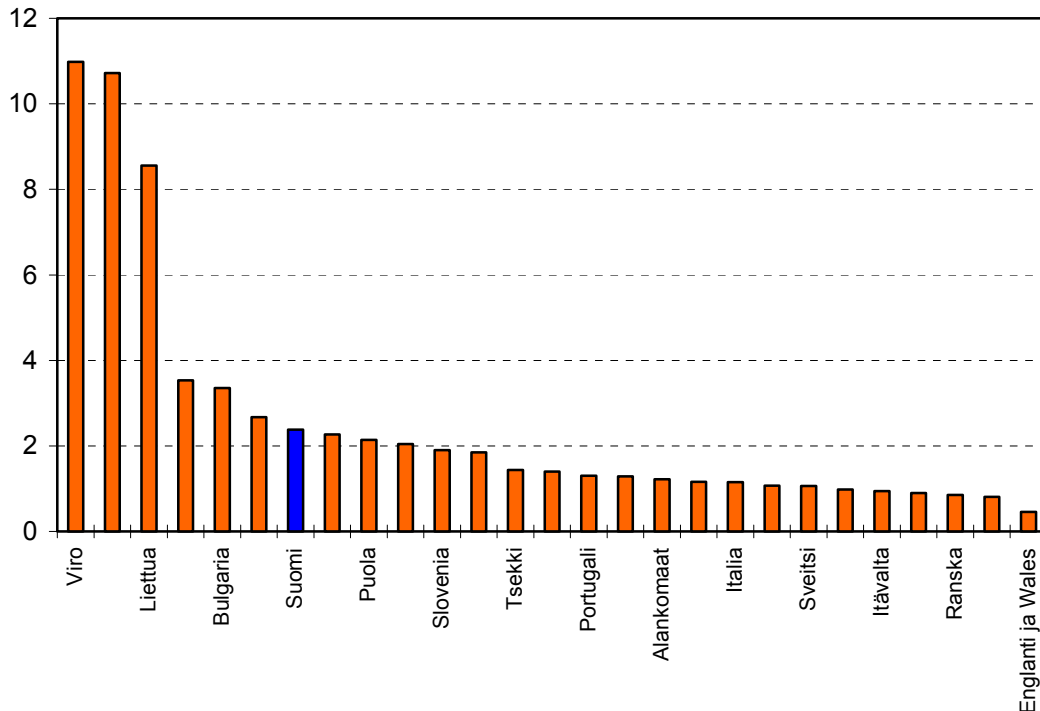
Kuvio 1 Henkirikoskuolleisuuden (pl. lapsensurmat) taso Suomessa 1754–2005 (Lähteet: Veli Verkko, Maailman vanhin väkivaltatilasto. Taulustolaitoksen 200-vuotismuiston johdosta. Tilastokatsauksia 11–12/1948, II osa, taulukko C; Tilastokeskus)

Henkirikollisuuden kehitys on viimeisten 200 vuoden aikana poikennut Suomessa olennaisesti läntisestä Euroopasta ja muista Pohjoismaista. Länsi-Euroopassa henkirikollisuuden asukaslukuun suhteutettu taso puolittui 1800-luvulla (kehitys on yleensä yhdistetty teollistumisen mukanaan tuomiin yhteiskunnallisiin muutoksiin), Suomessa sen sijaan henkirikollisuus kääntyi tuolloin merkittävään ja pitkäaikaiseksi osoittautuneeseen kasvuun. Historiallisen ajan väkivaltaisain jakso maassamme oli 1920-luku, jolloin henkirikoksia tehtiin vuosittain kolminkertainen määrä nykyiseen nähden.

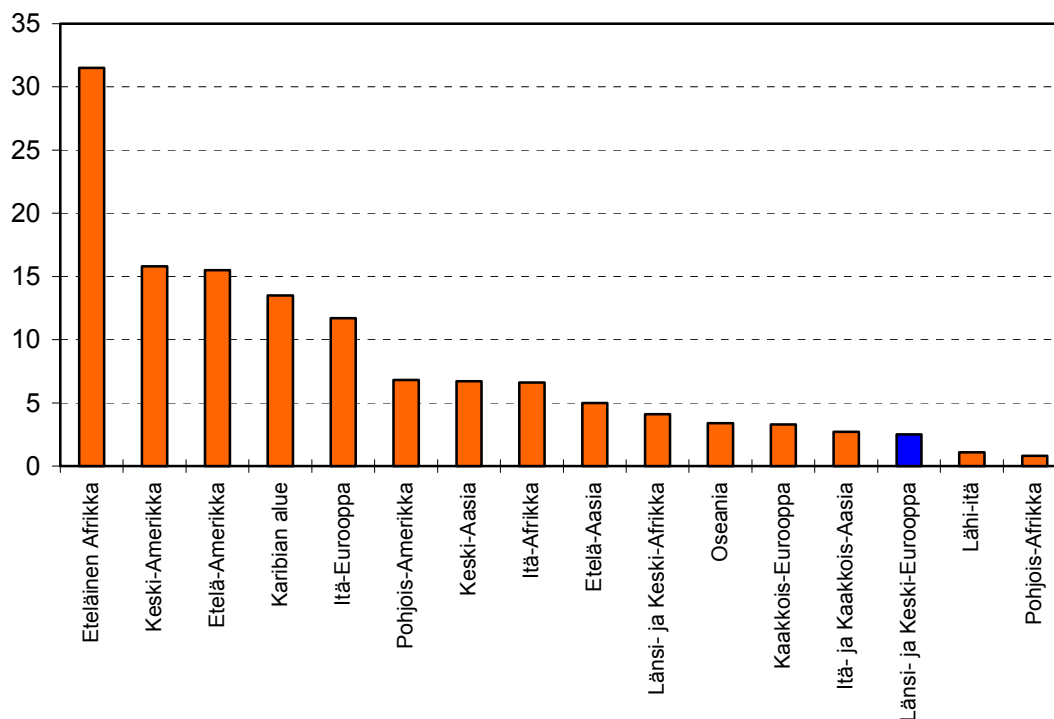
Kuvio 2 Henkirikosten (murha, tappo, surma ja lapsensurma) sekä tahallisen pahoinpitelyn yhteydessä tehtyjen kuolemantuottamusrikosten kokonaismäärä ja asukaslukuun suhteutettu taso Suomessa 1990–2007 (Lähde: Tilastokeskus; 2007 tiedot ennakkotietoja)

Poliisin tietoon tulleiden henkirikosten ja kuolemaan johtaneiden pahoinpitelyrikosten vuotuinen määrä on ollut 1990-luvun puolivälistä lähtien hitaassa laskussa. 1990-luvulla henkirikoksia tehtiin keskimäärin 174 vuodessa, vuosina 2000–2006 määrä on ollut keskimäärin 160 eli 8 % edellistä vuosikymmentä pienempi. Asukaslukuun suhteutettu vuotuinen rikollisuustaso oli 1990-luvulla keskimäärin 3,4 rikosta 100 000 asukasta kohti, vuosina 2000–2006 puolestaan 3,0 rikosta 100 000 asukasta kohti.

Kuvio 3a Henkirikoskuolleisuuden taso Euroopan unionin ja Schengenin sopimuksen jäsenmaissa (viimeisten viiden vuoden maakohtaiset keskitasot; ei sisällä väkiluvultaan miljoonaa pienempiä maita) (Lähde: WHO)

Maailman terveysjärjestön kuolemansyytietojen mukaan henkirikollisuuden taso on Suomessa Euroopan unionin jäsenmaiden seitsemänneksi korkein. Ainoastaan Baltian maissa, Romaniassa, Bulgariassa ja Unkarissa rikoksia tehdään asukasta kohti vieläkin enemmän. Baltian maiden synkeä rikollisuustilanne on 1990-luvun kehityksen tulosta, esimerkiksi Virossa henkirikollisuuden taso oli vielä 1980-luvulla suurin piirtein sama kuin Suomessa. Rikollisuustaso on Baltiassa ollut viime vuosina laskussa, joten tilanne todennäköisesti normalisoituu siellä tulevina vuosina. Unkarissa rikollisuustaso on jo useamman vuosikymmenen ollut suunnilleen sama kuin Suomessa ja Romaniassa ja Bulgariassa perinteisesti Suomea korkeampi.

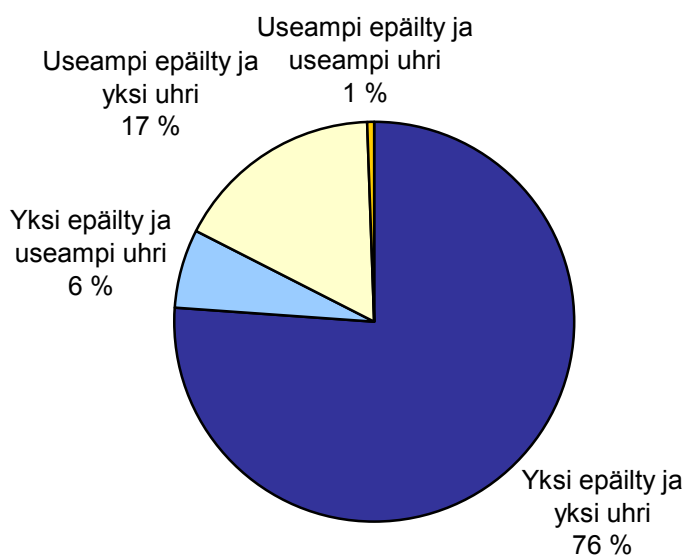

Kuvio 3b Henkirikoskuolleisuuden keskitaso maailman maantieteellisillä suuralueilla (Lähteet: van Dijk 2006, 127–128; WHO; viimeisin saatavissa oleva tieto)

Vaikka henkirikoskuolleisuus Suomessa onkin länsieurooppalaisittain korkea, on se maailman mittakaavassa alhainen. Euroopan unioni ylipäätään on henkirikoskuolleisuudella mitaten yksi maailman väkivallattomimmista alueista. Ainoastaan arabimaissa, Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä, ja Japanissa henkirikollisuus on vieläkin harvinaisempaa. Maailman väkivaltaisimmat valtiot löytyvät tällä hetkellä pääosin eteläisestä Afrikasta ja latinalaisesta Amerikasta, Euroopan väkivaltaisimaa henkirikollisuudella mitaten on Venäjän federaatio. Vuonna 2002 henkirikoskuolleisuuden kärkisijaa maailmassa piti Swasimaa (88,9), seuraavina tulivat Kolumbia (62,4), Honduras (55,0), Etelä-Afrikan tasavalta (47,5), El Salvador (45,0), Jamaika (44,0), Venezuela (35,0), Venäjän federaatio (ilman Tsetseniaa) (31,0), Brasilia (26,4) ja Guatemala (25,5) (Lähde: van Dijk 2006; WHO).

Uhrien ja epäiltyjen määrä rikosta kohti

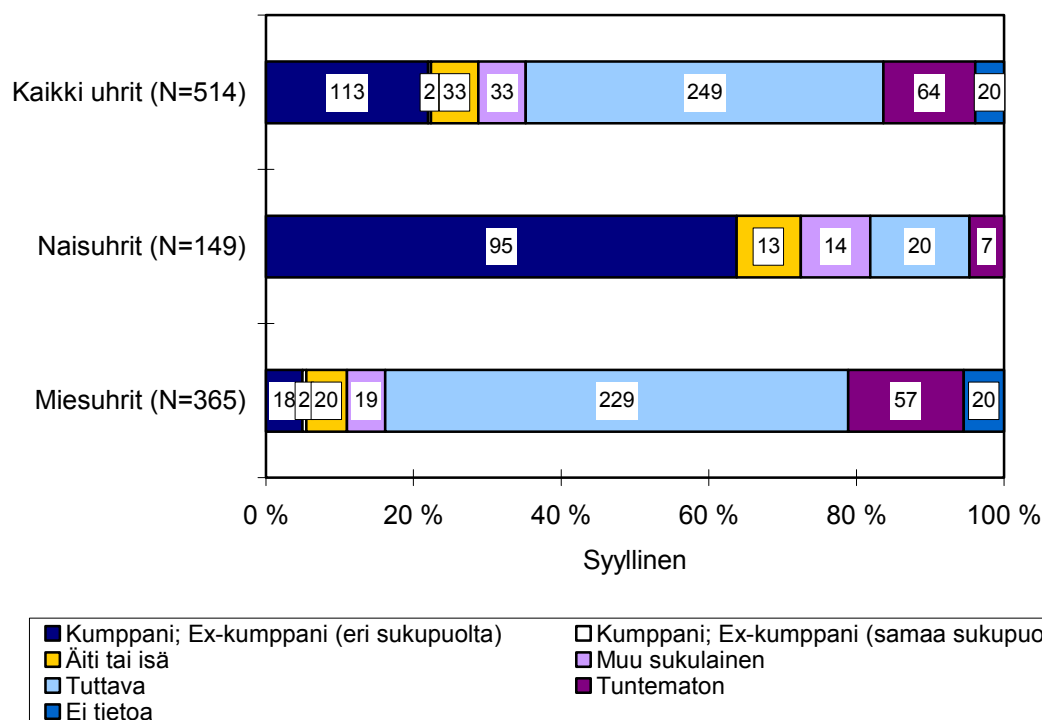
Ellei toisin mainita, kaikki jäljempänä esitettävät tiedot viittaavat Suomessa 1.6.2002–30.6.2006 tehtyihin, uhrin kuolemaan johtaneisiin henkirikoksiin. Lähteenä on henkirikostietokanta.

Kuvio 4 Uhrien ja epäiltyjen määrä 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa (laskettu rikostapahtumittain; N = 499)

Katsauskaudella ilmi tulleista ja tehdyissä henkirikoksista 76 %:ssa tekijöitä ja uhreja oli ainoastaan yksi. Useamman epäillyn rikoksia oli 18 % kaikista, useamman uhrin rikoksia 7 %. Eniten uhreja vaati Myyrmannin kauppakeskuksen pommi-isku, jossa surmattiin kuusi ihmistä.

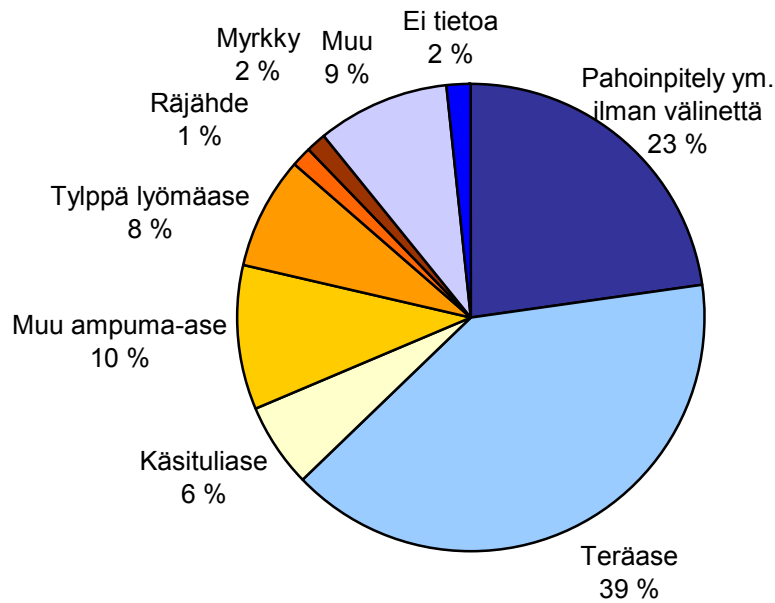
Rikososapuolten keskinäinen suhde

Kuvio 5 Rikososapuolten keskinäinen suhde 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

Henkirikoksista valtaosa on puolisoitten, lähisukulaisten tai tuttavien välisiä. Itselleen ennalta tuntemattoman surmaajan uhriksi päätyi katsauskaudella 12 % uhreista. Osuus oli tavanomaista suurempi johtuen Myyrmannin kauppakeskuksen pommi-iskusta. Surmatuista naisista 64 % oli joutunut nykyisen tai entisen miehensä tai seurustelukumppaninsa uhriksi ja 18 % muun lähisukulaisensa (yleensä joko äitinsä tai poikansa). Miesuhreista puolestaan 63 % oli päätynyt ystävänsä tai tuttavansa uhriksi, yleensä ryppyptoverin. Ajanjaksolla surmattiin kaksikymmentäkahdeksan alle 15-vuotiasta lasta, viisitoista poikaa ja kolmetoista tyttöä. Heistä kuusitoista (57 %) oli joutunut äitinsä ja kymmenen (36 %) isänsä surmaamaksi, yksi (4 %) sai surmansa Myyrmannin pommi-iskussa ja yhden surmaaja oli muu perheenjäsen.

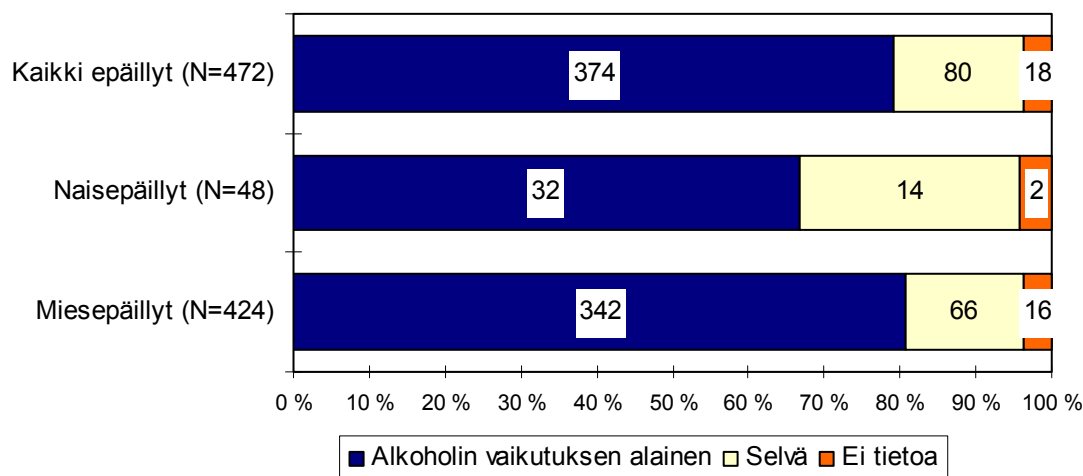
Tekoväline

Kuvio 6 Tekoväline 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa (N=514)

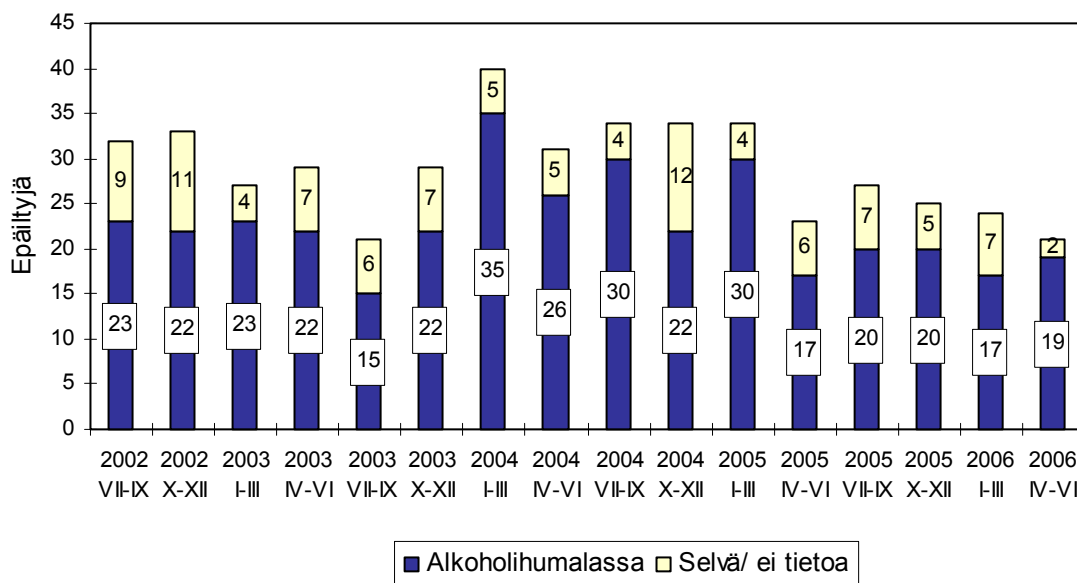
Katsauskauden henkirikoksista 39 % oli tehty teräaseella. Toiseksi yleisin surmaamistapa (23 %) oli kuoliaaksi pahoinpiteleminen tai kuristaminen ilman välinettä. Ampuma-asetta oli käytetty 16 %:ssa rikoksia. Rikoksissa käytetyistä ampuma-aseista pääosa (57 %) oli luvattomia. Käsituliaseista luvallisia oli 32 %, muista tuliaseista 45 %.

Alkoholi ja henkirikollisuus

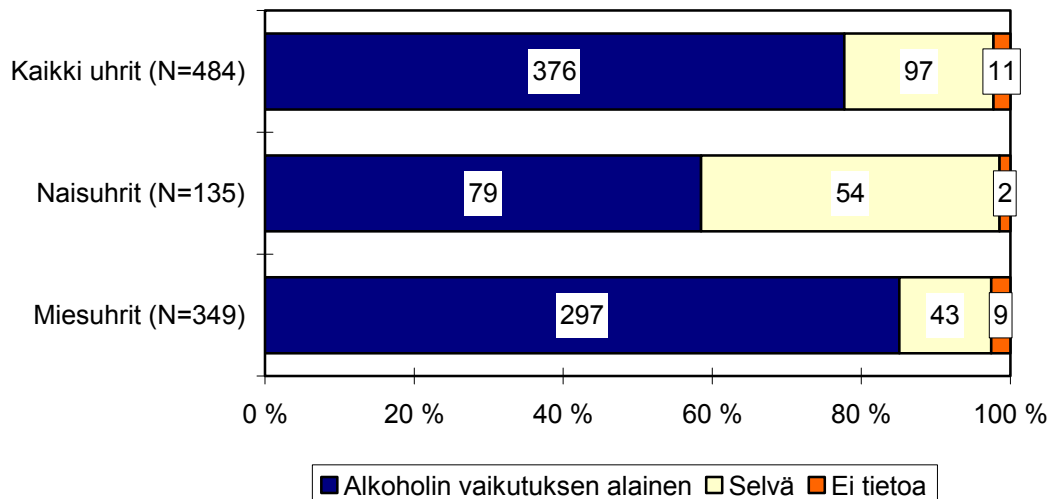
Kuvio 7a Epäiltyjen humalatilalla rikoshetkellä 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

Henkirikollisuus on Suomessa ollut perinteisesti vahvasti sidoksissa alkoholin käyttöön ja käyttötilanteisiin, näin oli myös katsauskaudella. Rikoksista epäillyistä miehistä 81 % ja naisista 67 % oli tehnyt tekonsa alkoholin vaikutuksen alaisena. Humalatilat olivat pääsääntöisesti syviä.

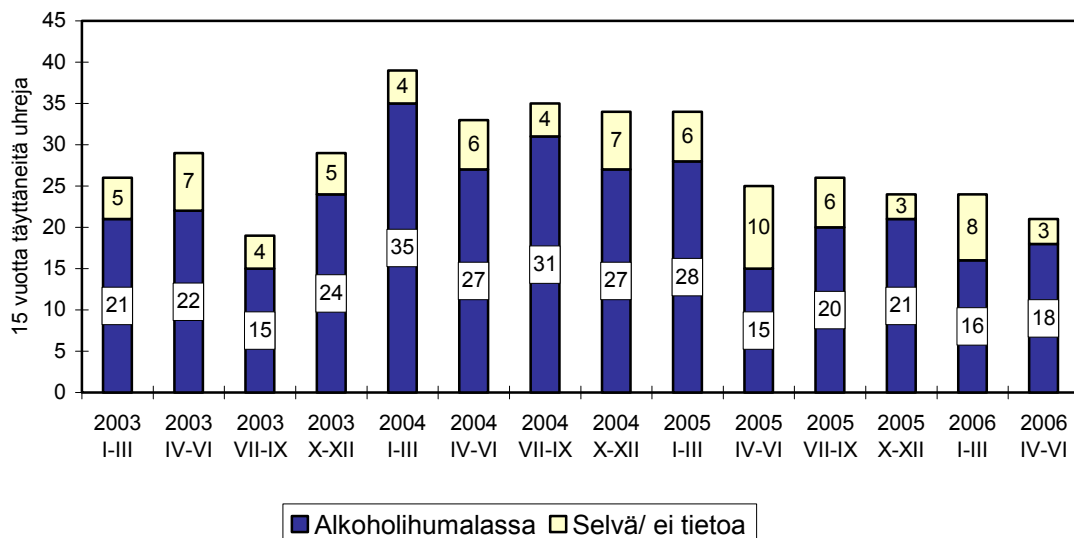
Kuvio 7b Alkoholihumalassa ja selvänä rikoksen tehneiden henkirikoksesta epäiltyjen määrä vuosineljänneksittäin 1.1.2003–30.6.2006

Alkoholihumalassa henkirikoksen tehneiden määrä vaihteli ajanjaksolla vuosineljänneksittäin 15 ja 35 välillä. Korkeimmillaan määrä oli vuoden 2004 alusta vuoden 2005 kevääseen. Sittemmin määrä on laskenut vuotta 2004 edeltäneelle tasolle, vuoden 2006 alkupuoliskolla tilanne pysyi vakaana verrattaessa vuoden 2005 jälkipuoliskoon.

Kuvio 8a 15 vuotta täyttäneiden uhrien humalatilalla rikoshetkellä 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

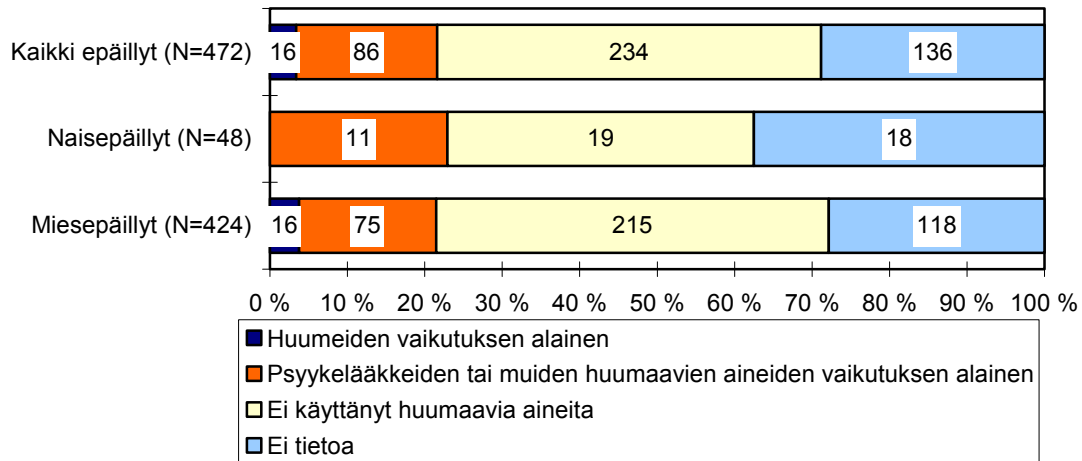
Epäiltyjen tavoin myös pääosa rikosten aikuisista uhreista oli rikoshetkellä humalassa. 15 vuotta täyttäneistä miesuhreista alkoholin vaikutuksen alaisena olleiden osuus oli 85 % ja naisuhreista 59 %. Rikoksittain tarkastellen 67 %:ssa katsauskauden henkirikoksia kaikki osapuolet olivat olleet rikoshetkellä humalassa, rikoksia, joissa kaikki osapuolet olivat olleet selviä, oli 14 %.

Kuvio 8b Alkoholihumalaisten ja selvien 15 vuotta täyttäneiden henkirikosuhrien määrä vuosineljänneksittäin 1.1.2003–30.6.2006

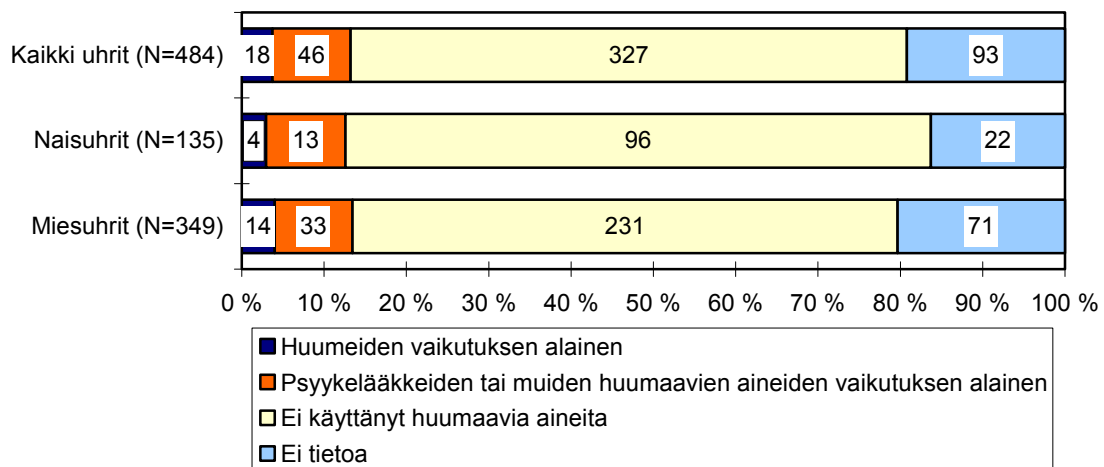
Alkoholihumalaisten aikuisten henkirikosuhrien määrä vaihteli ajanjaksolla vuosineljänneksittäin 15 ja 35 välillä. Korkeimmillaan myös uhrien määrä oli vuoden 2004 alusta vuoden 2005 kevääseen. Sittenkin humalaisten uhrienkin määrä on laskenut vuotta 2004 edeltäneelle tasolle, jopa sitä alhaisemmaksi. Vuoden 2006 alkupuoliskolla humalaisia aikuisia uhreja henkirikoksissa oli määrällisesti jonkin verran vähemmän kuin vuoden 2005 jälkipuoliskolla.

Huumeet ja henkrikollisuus

Kuvio 9 Epäiltyjen huumeiden ja huumaavien lääkkeiden käyttö 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

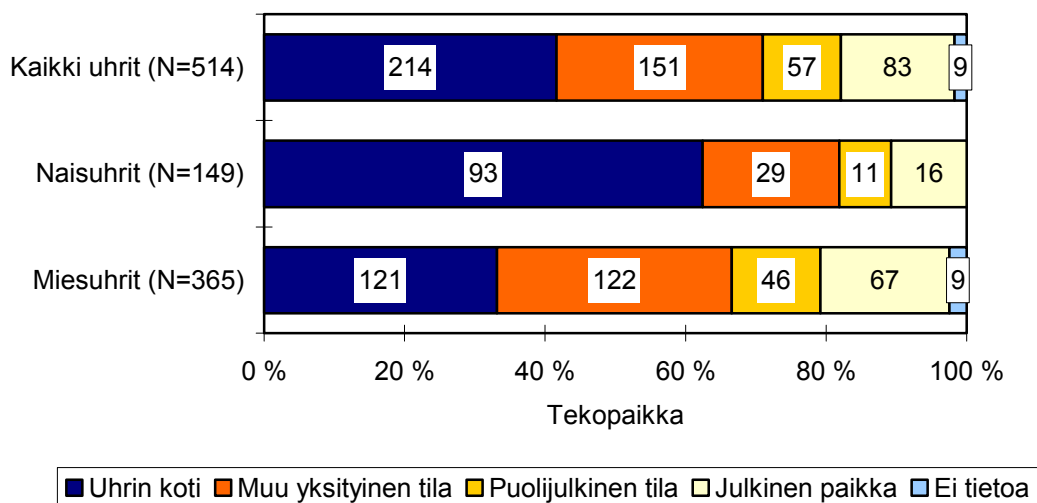
Kovia huumeita suomalaisten henkirikosten yhteydessä esiintyy toistaiseksi suhteellisen harvoin. Tosin tiedot epäiltyjen muiden päihteiden kuin alkoholin käytöstä olivat aukollisia. Tiedot puuttuivat miesepäilyistä joka neljänneltä ja naisepäilyistä kolmannekselta. Varsinaisten huumeiden (amfetamiini, kannabis, opiaatit, subutex) vaikutuksen alaisena oli miehistä tehnyt rikoksensa 4 %, naisista ei yksikään. Psykye- tai rauhoittavien lääkkeiden vaikutuksen alaisena oli rikoshetkellä ollut miehistä 18 % ja naisista 23 %. Lähes poikkeuksetta kyse oli lääkkeiden ja alkoholin sekakäytöstä.

Kuvio 10 15 vuotta täyttäneiden uhrien huumaavien aineiden käyttö 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

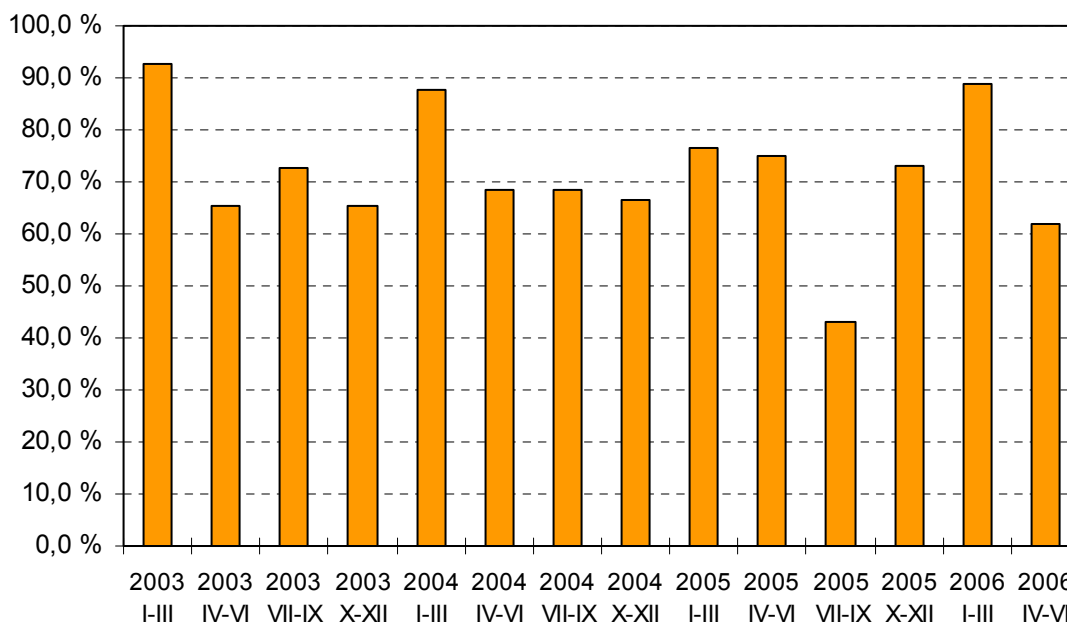
Aikuisista miesuhreista oli huumeiden (amfetamiini, kannabis, opiaatit, subutex) vaikutuksen alaisena ollut rikoshetkellä 4 % ja naisuhreista 3 %. Psykye- ja mielialalääkkeiden käytön osalta vastaavat osuudet olivat miehillä 9 % ja naisilla 10 %. Kyse oli uhreillakin yleensä lääkkeiden ja alkoholin sekakäytöstä.

Tekopaikka

Kuvio 11a Tekopaikka 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

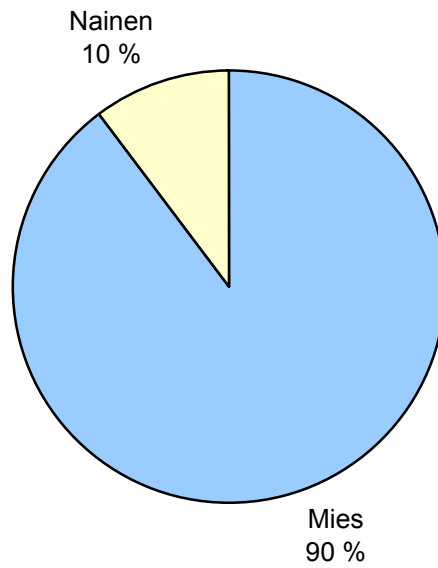
Henkirikosten uhreista 71 % surmattiin yksityisasunnoissa, 42 % kotonaan. Ravintoloissa, anniskelupaikoissa tai niiden edustalla tehtyjä rikoksia oli katsauskaudella 24 (5 %). Kaduilla, puistoissa ja ulkoilualueilla tehtyjä rikoksia oli 31 (6 %). Naisiin kohdistunut väkivalta oli luonteeltaan yksityisempää kuin miehiin kohdistunut. Naisuhreista oli kotonaan surmattu 62 %, miehistä 33 %.

Kuvio 11b Yksityisasunnoissa tehtyjen henkirikosten osuus kaikista henkirikoksista 1.1.2003–30.6.2006 vuosineljänneksittäin

Yksityisasunnoissa tehtyjen rikosten osuus henkirikoksista oli suhteellisen vakaa ajanjaksolla. Osuus on korkein talvella tammi-maaliskuussa (80–90 %), mutta laskee kesäkuukausina yleensä alle 70 %:iin.

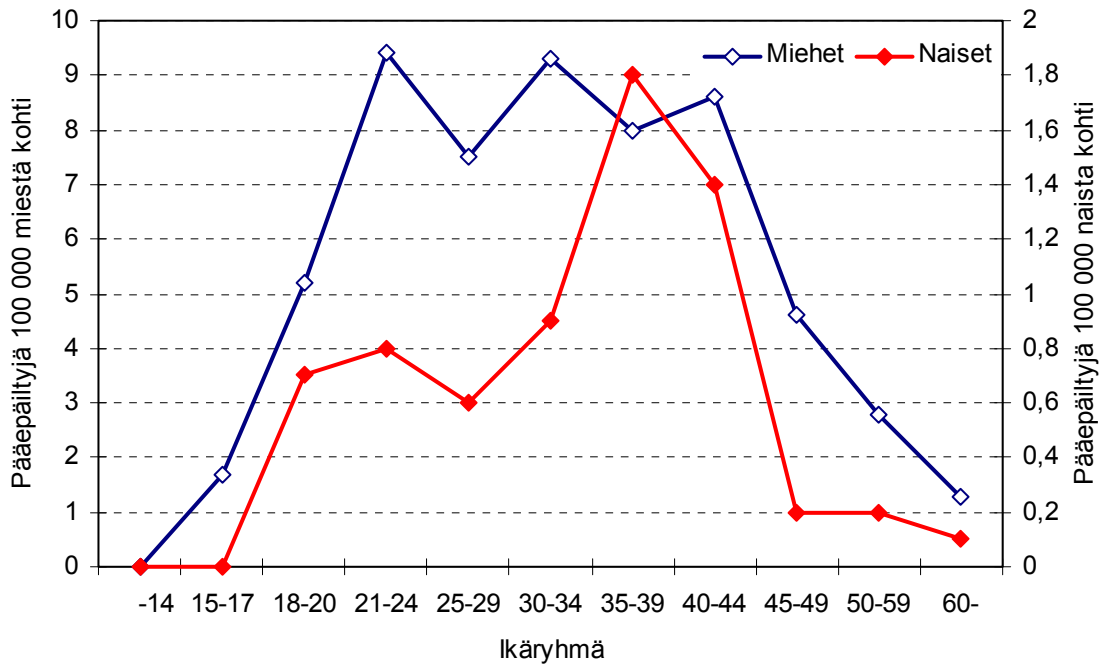
Henkirikoksista epäiltyjen sukupuoli

Kuvio 12 Pääepäilyyn sukupuoli 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa (N=472; selvitetty rikokset)

Katsauskauden rikosten pääepäilyistä 90 % oli miehiä ja 10 % naisia. Miesten osuus syyllisistä on ollut viime vuosikymmeninä vakaasti noin 90 % ja vuotuisvaihtelut ovat olleet pieniä.

Henkirikoksista epäiltyjen ikä

Kuvio 13 Miesten ja naisten rikollisuustaso (pääepäiltyjä 100 000 asukasta kohti) ikäryhmittäin 1.1.2003–31.12.2005 tehdyissä henkirikoksissa

Ikäryhmäkohtainen asukaslukuun suhteutettu rikollisuustaso oli katsauskaudella korkein miehillä 30–34 vuoden iässä, naisilla 35–39 vuoden iässä. Miesepäiltyjen keski-ikä oli 37,3 vuotta ja mediaani-ikä 36,5 vuotta. Naisepäiltyjen keski-ikä oli 39,2 vuotta ja mediaani-ikä 38 vuotta.

Nuorten tekemät henkirikokset

Nuorten (alle 21-vuotiaiden) henkirikokset ovat maassamme varsin harvinaisia ja, toisin kuin lievempi väkivaltarikollisuus, henkirikollisuus on nuorilla myös huomattavasti vähäisempää kuin vanhemmissa ikäryhmissä. Vuosina 2003–2004 kolmekymmen- ja nelikymmenvuotiaat miehet tekivät asukasta kohti viisinkertaisen määrän henkirikoksia 15–17-vuotiaisiin ja puolitoistakertaisen määrän 18–20-vuotiaisiin poikiin nähden. Henkirikollisuus onkin jo vuosikymmeniä ollut maassamme leimallisesti keski-ikäisten miesten rikollisuutta.

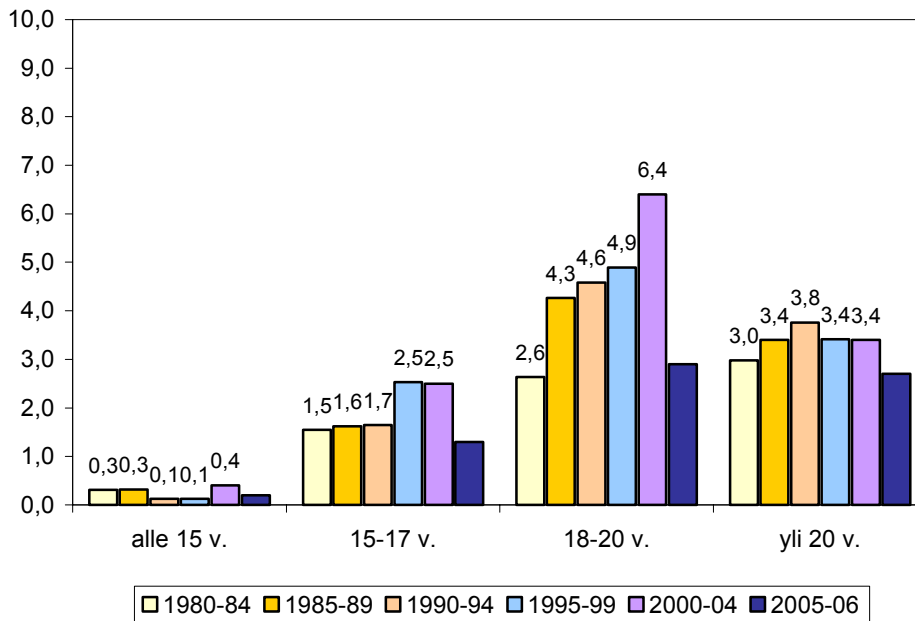
Tarkkoja ikäryhmäpohjaisia rikostilastotietoja rikoksista epäillyistä on saatavissa vuodesta 1996 alkaen. Niiden mukaan vuosina 1996–2005 henkirikoksesta epäiltiin kaikkiaan 36 alle 18-vuotiasta ja 86 18–20-vuotiasta poikaa ja tyttöä.

Taulukko 1 Henkirikoksista epäiltyjen nuorten vuotuinen määrä 1996–2005 (Tilastokeskus)

Rikostilasto	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	1996– 2005	100 000 nuorta kohti vuodessa
Alle 15 vuotta ¹	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	4	0,1
15–17 vuotta	5	0	4	4	2	5	8	0	2	2	32	1,6
18–20 vuotta	11	7	2	6	3	18	15	7	10	7	86	4,4
Yhteensä	16	7	6	11	5	25	24	7	12	9	122	1,7

Nuorten tekemien henkirikosten samoin kuin rikoksista epäiltyjenkin määrät olivat selvästi aiempia vuosia suuremmat vuosina 2001–2002. Kasvu käsitti niin alle 15-vuotiaiden, 15–17-vuotiaiden kuin 18–20-vuotiaidenkin ikäryhmät. Kaikkien ikäryhmien osalta kasvu taittui laskuksi vuonna 2003 ja näyttäisi siltä, että vuosituhanteen vaihteen kasvu olisi tältä erää ohitse. Vastaava nuorten henkirikollisuuden määrän kasvu liittyi myös 1980-luvun jälkipuoliskon taloudelliseen noususuhdanteeseen.

¹ Suhdeluku laskettu ikäryhmän 10–14-vuotiaat pohjalta.

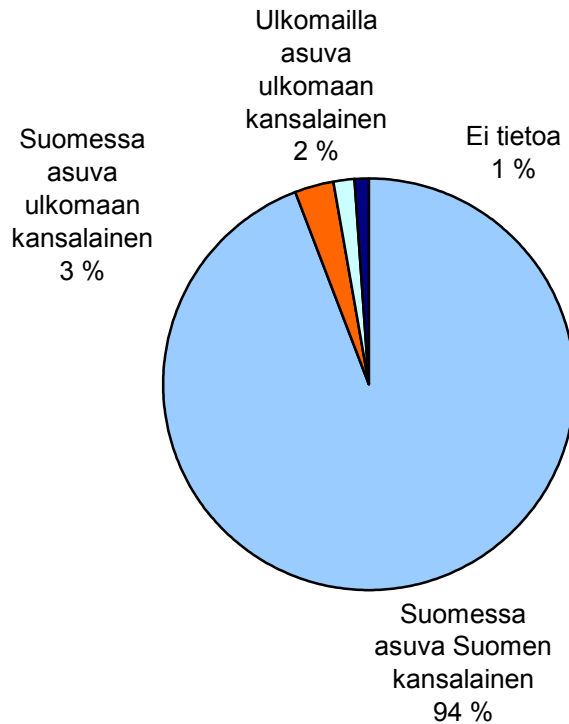

Kuvio 14 Murhaan, tappoon tai surmaan syylliseksi epäiltyjä ikäryhmän 100 000 henkeä kohden vuosina 1980–2006. Huom. sama tekijä voi olla usean uhrin kautta useita kertoja luvuissa mukana (Lähde: Tilastokeskus)

Nuorten tekemien henkirikosten vuotuinen määrä on Suomessa pieni, yleensä alle kymmenen rikosta, joista pääosa on 19–20-vuotiaiden tekemiä. Toisin kuin vanhempien ikäryhmien kohdalla, nuorten henkirikollisuus ei Suomessa ole myöskään olennaisesti korkeampaa kuin muissa Pohjoismaissa tai läntisessä Euroopassa. Alle 18-vuotiaiden rikollisuustaso oli 1990-luvulla Irlannissa ja Ruotsissa neljänneksen pienempi kuin Suomessa, Suomessa puolestaan neljänneksen alhaisempi kuin Alankomaissa. Kokonaishenkirikollisuus oli meillä ajanjaksolla kolminkertainen kaikkiin kolmeen maahan verrattuna. Verrattuna entisiin sosialistimaihin ja useimpiin Euroopan ulkopuolisiin teollisuusmaihin nuorten henkirikokset ovat Suomessa erittäin harvinaisia. Alle 18-vuotiaiden rikollisuustaso oli Virossa 1990-luvun alussa (ennen vuosikymmenen rikollisuushuippua) nelinkertainen, vuosikymmenen puolivälissä peräti neljätokertainen Suomeen verrattuna. Australiassa nuorten henkirikollisuustaso oli 1990-luvun alussa kaksinkertainen ja Yhdysvalloissa kuusitoistakertainen suomalaiseseen nähden.

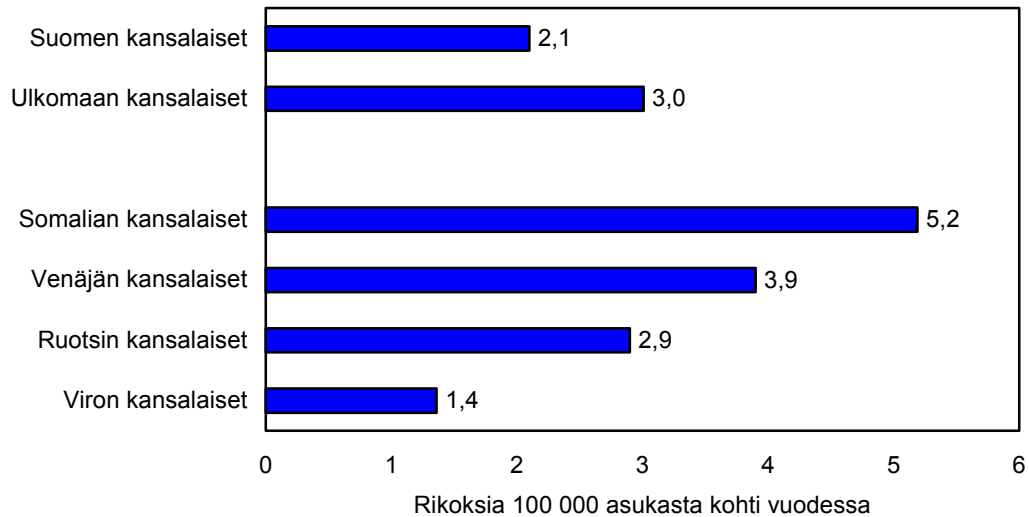
Vanhempien ikäryhmien rikosten tavoin nuorten henkirikokset liittyvät meillä kiinteästi alkoholin käyttöön. Alle 21-vuotiaista henkirikoksentehtäjäistä runsaat 80 prosenttia on rikoshetkellä humalassa. Sen sijaan vanhemmista ikäryhmistä poiketen nuorten, erityisesti poikien henkirikoksista huomattava osa kohdistuu tekijälle aiemmin tuntemattomaan uhriin ja tehdään julkisilla paikoilla, kaduilla, toreilla ja puistoissa. Joka neljäs nuorten henkirikoksista on viime vuosina liittynyt omaisuusrikokseen, murtoon tai ryöstöön. Vaikka nuorten rikosten vuotuinen kokonaismäärä onkin pieni sekä absoluuttisesti että verrattuna vanhempiin ikäryhmiin, nuorten henkirikollisuus on toisaalta sekä näkyvämpää että yllätyksellisempää kuin vanhempien ikäryhmien rikokset.

Henkirikoksista epäiltyjen kansalaisuus

Kuvio 15a Pääepäillyn kansalaisuus ja asuinmaa 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa (N=472)

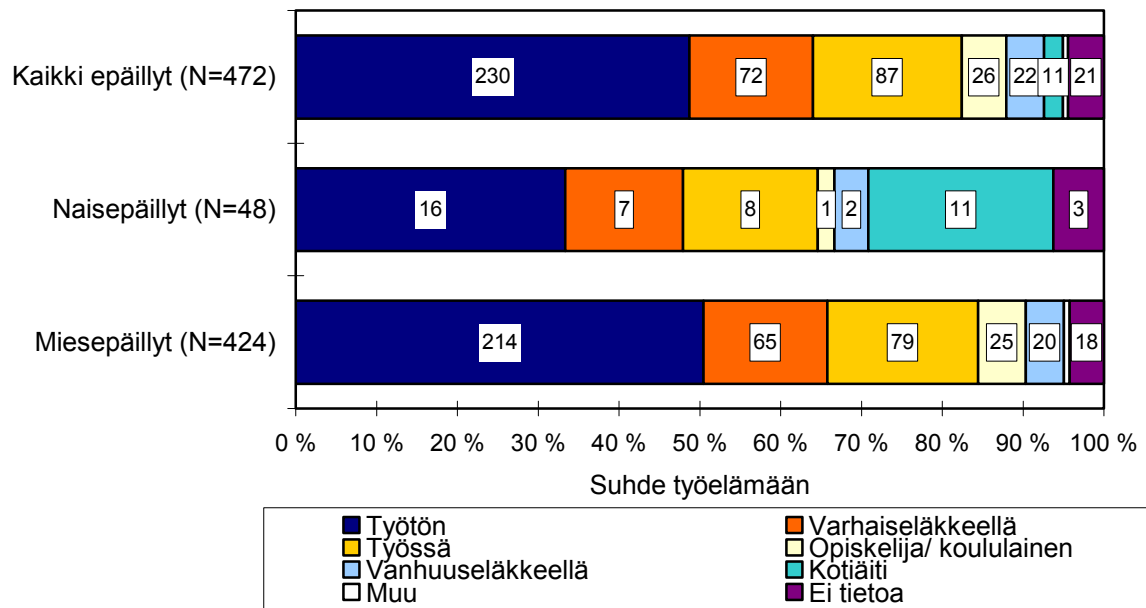
Henkirikollisuus on valtaosin suomalaisten keskinäistä rikollisuutta, ulkomaalaisten tai siirtolaisten osuus epäillyistä on vähäinen. Katsauskauden henkirikoksista epäillyistä 93 % oli Suomessa syntyneitä ja asuvia Suomen kansalaisia. Suomessa asuvia ulkomaan kansalaisia joukossa oli 3 % ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia 1 %. Ulkomaalaisia oli epäillyistä niin ikään 1 %. Suomessa on viime vuosina henkirikokseen syyllistynyt kahdeksan ulkomaalaista. Pääosa heistä on ollut kotoisin Euroopan unionin ulkopuolisista maista (63 %), Ruotsista on ollut kotoisin 25 % ja Virosta 13 %. Venäjän tai Norjan kansalaisia joukossa ei ole ollut yhtäkään. Henkirikoksiin syyllistyneiden maassamme pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten joukossa Venäjän kansalaisia on ollut joka neljäs, Euroopan unionin jäsenmaiden kansalaisia on ollut kolmannes (Portugali, Ruotsi, Saksa, Viro) ja Euroopan ulkopuolisten maiden kansalaisia kolmannes (Bangladesh, Kolumbia, Irak, Libanon, Somalia, Turkki). Suurimman yksittäisen etnisen ryhmän ovat muodostaneet venäläiset (33 %), muista etnisistä ryhmistä yksikään ei ole ollut korostuneesti yliedustettuna.

Kuvio 15b Suomessa pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten henkirikollisuuden taso 1.6.2002–30.6.2006 (pääepäiltyjen määrä vuotta ja 100 000 asukasta kohti)

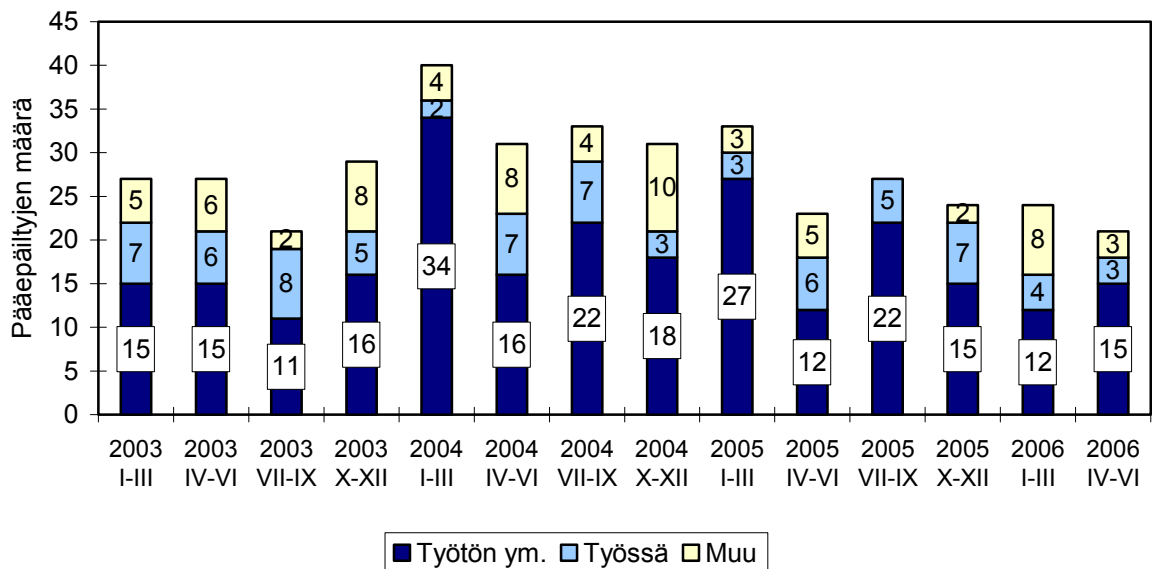
Kun rikosten määrä suhteutetaan väestömäärään, maassa pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten rikollisuustaso on noin 40 % pääväestön rikollisuustasoa korkeampi. Katsauskaudella maassa asuvien Suomen kansalaisten rikollisuustasoksi muodostui 2,1 henkirikosta vuodessa 100 000 asukasta kohti, maassa asuvien ulkomaan kansalaisten rikollisuustasoksi 3,0. Merkittävimmistä ulkomaalaisryhmistä korkeimman rikollisuustason omasivat katsauskaudella Somalian kansalaiset (5,2), myös Venäjän (3,9) ja Ruotsin kansalaisten (2,9) rikollisuustaso oli pääväestöä korkeampi, sen sijaan Viron kansalaisten rikollisuustaso oli selvästi pääväestöä alhaisempi (1,4). Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaan kansalaisia oli katsauskauden henkirikosten pääepäillyistä kaikkiaan viisitoista, Venäjän kansalaisia heistä oli neljä, Somalian, Ruotsin ja Viron kansalaisia yksi.

Henkirikoksista epäiltyjen suhde työelämään

Kuvio 16a Pääepäillyn suhde työelämään 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

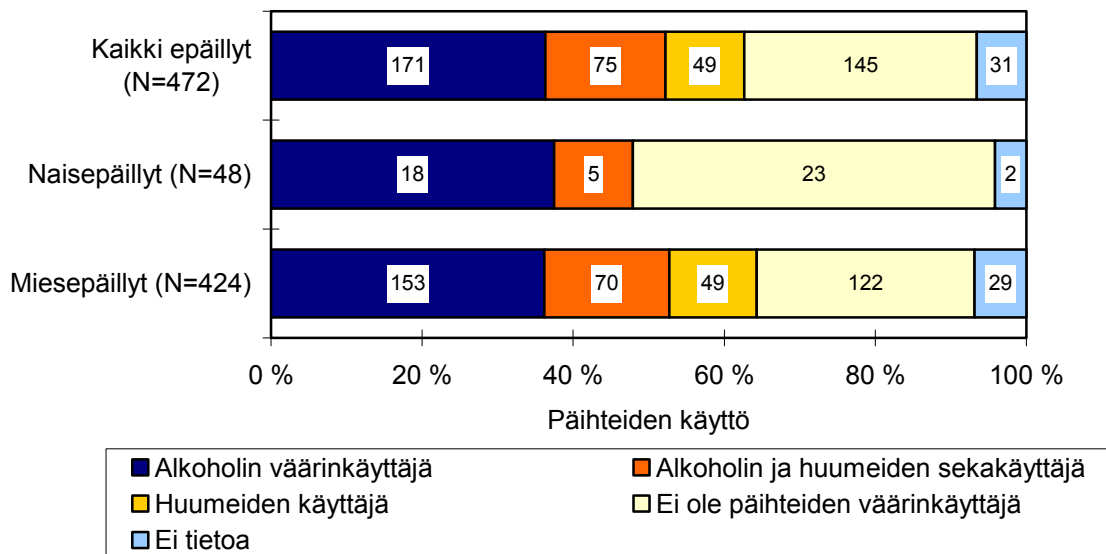
Sukupuolesta riippumatta henkirikoksiin syyllistyvät ovat valtaosin työelämän ulkopuolella olevia työkäisiä. Katsauskauden henkirikoksista epäillyistä miehistä 66 % oli joko työttömänä tai varhaiseläkkeellä, naisista osuus oli 48 %. Ansiotyössä miesepäillyistä oli 19 % ja naisepäillyistä 17 %.

Kuvio 16b Työelämän ulkopuolella ja työelämässä olevien henkirikollisuus neljännesvuosittain 1.1.2003–30.6.2006 (pääepäiltyjen määrä)

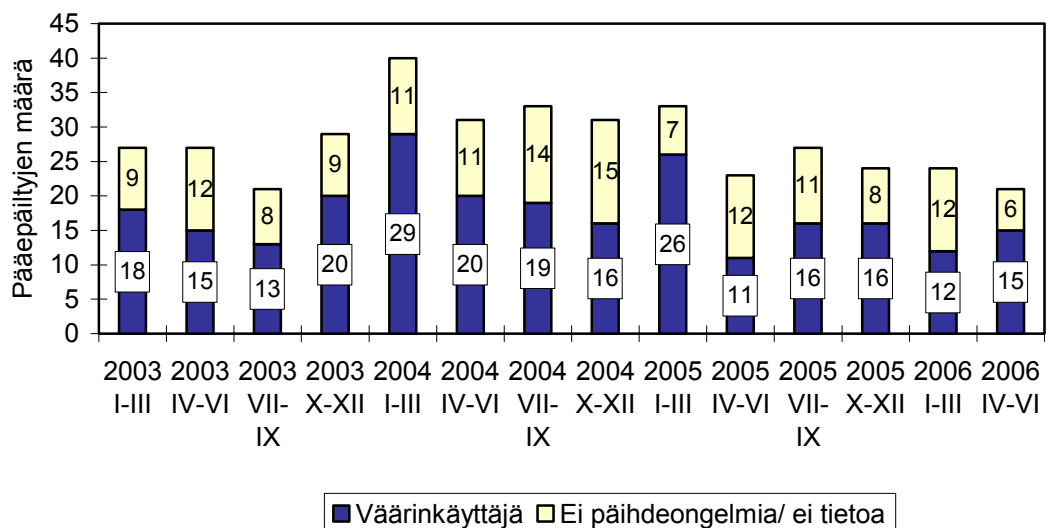
Työelämän ulkopuolella olevien rikollisuuden muutokset ohjasivat katsauskaudella koko henkirikollisuuden määrällistä kehitystä, erityisesti alkuvuoden 2004 voimakas henkirikollisuuden kasvu oli yksinomaisesti ryhmän aiheuttama.

Henkirikoksista epäiltyjen päihteiden käyttö

Kuvio 17a Päihteiden väärinkäyttäjien osuus pääepäillyistä 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

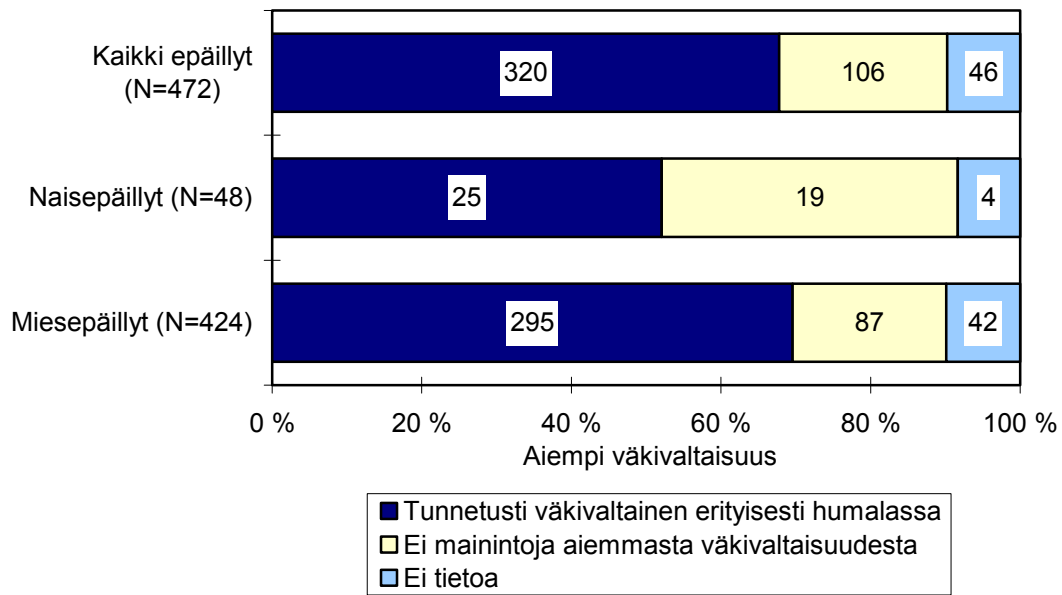
Valtaosa henkirikoksiin syyllistyvistä on alkoholin ja muiden päihteiden ongelmakäyttäjiä. Katsauskaudella miesepäillyistä 64 % ja naisepäillyistä 48 % oli esitutkinnanjohtajien arvon mukaan luokiteltavissa päihteiden väärinkäyttäjiksi. Yleensä kyse oli alkoholin ongelmakäyttäjistä.

Kuvio 17b Päihteiden väärinkäyttäjien ja ei-ongelmakäyttäjien henkirikollisuus neljännesvuosittain 1.1.2003–30.6.2006 (pääepäilyjen määrä)

Alkoholin ongelmakäyttäjien rikollisuuden muutokset ohjasivat katsauskaudella koko henkirikollisuuden määrällistä kehitystä. Poikkeuksellisen paljon he tekivät rikoksia alkuvuonna 2004, toinen piikki ajanjaksolla osui vuoden 2005 alkuun. Vuoden 2005 jälkipuoliskolla ja 2006 alkupuoliskolla päihteiden väärinkäyttäjien tekemien rikosten määrä oli vuotta 2004 edeltäneellä tasolla.

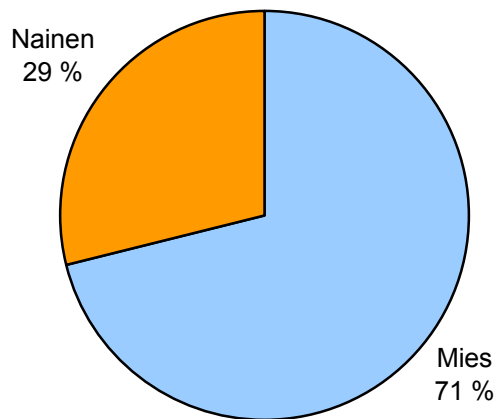
Henkirikoksista epäiltyjen aiempi väkivalta

Kuvio 18 Pääepäillyn aiempi väkivaltaisuus 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

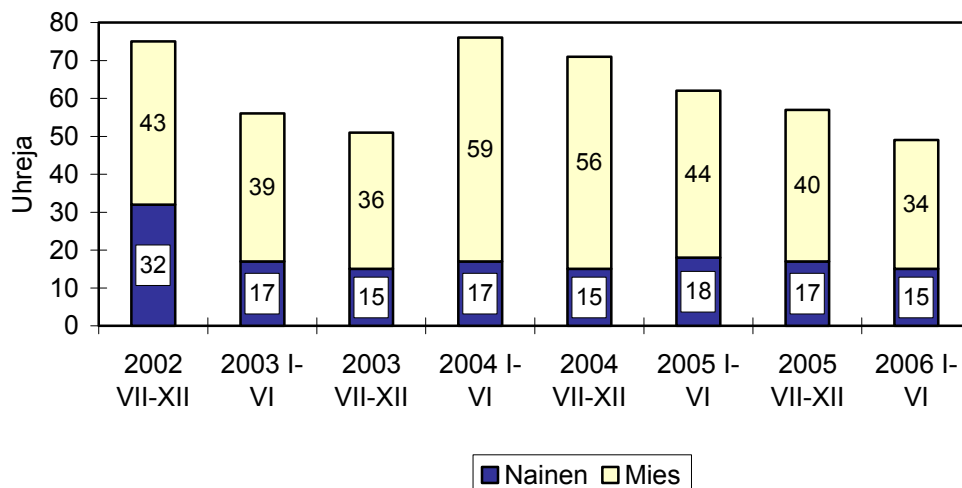
Väkivaltarikosten uusijoiden osuus henkirikoksen tekijöistä on huomattava. Katsauskaudella henkirikoksista epäillyistä miehistä 70 %:lla ja naisista 52 %:lla oli tunnetusti väkivaltainen tausta. Yleensä kyse oli nimenomaan alkoholin käyttöön liittyvästä väkivallasta.

Uhrien sukupuoli

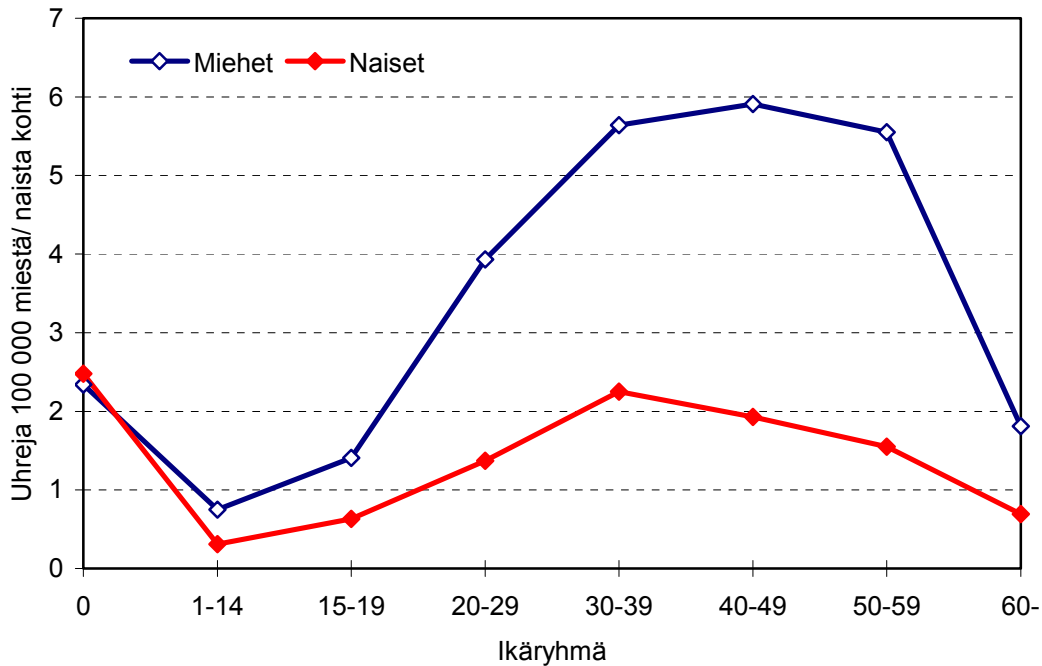
Kuvio 19a Uhrin sukupuoli 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa (N=514)

Katsauskauden henkirikosten uhreista miehiä oli 71 %. Naisten osuus uhreista (29 %) vastasi viime vuosikymmenten keskiarvoa (30 %). Vuosina 2003–2005 sekä surmattujen naisten osuus henkirikosuhreista (27 %) että määrä (33 vuotta kohti) olivat selvästi viime vuosien keskiarvoa pienemmät. (1990-luvulla naisia surmattiin henkirikoksissa vuosittain keskimäärin 45.) Sitä vastoin loppuvuonna 2002 naisuhreja oli poikkeuksellisen paljon. Henkirikosten määrän voimakas kasvu vuoden 2004 alussa ja rikosten määrän kääntyminen laskuun vuonna 2005 eivät vaikuttaneet naisiin kohdistuvien rikosten määrään, vaan tapahtuivat yksinomaisesti miesten välisessä henkirikollisuudessa. Naisuhrien suhteellinen osuus oli katsauskaudella selvästi korkeampi kaupungeissa ja taajaan asutuissa kunnissa (30 %) kuin maaseutukunnissa (27 %).

Kuvio 19b Uhrien sukupuoli henkirikoksissa puolivuositain 1.7.2002–30.6.2006

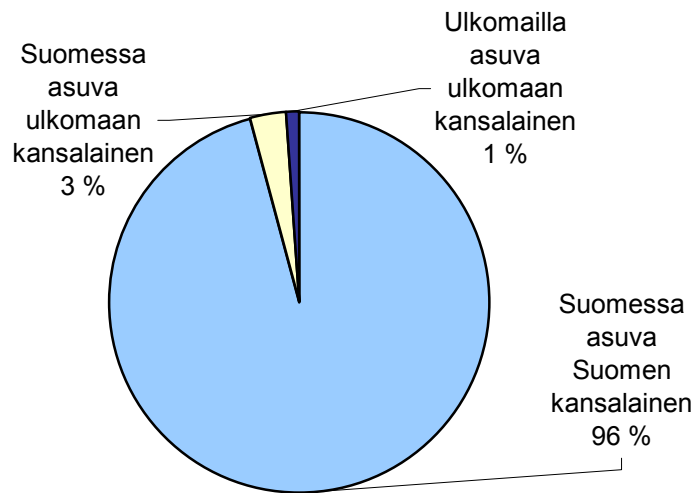
Uhrin ikä

Kuvio 20 Suhteellinen kuolleisuus ikäryhmittäin 1.1.2003–31.12.2005 tehdyissä henkirikoksissa

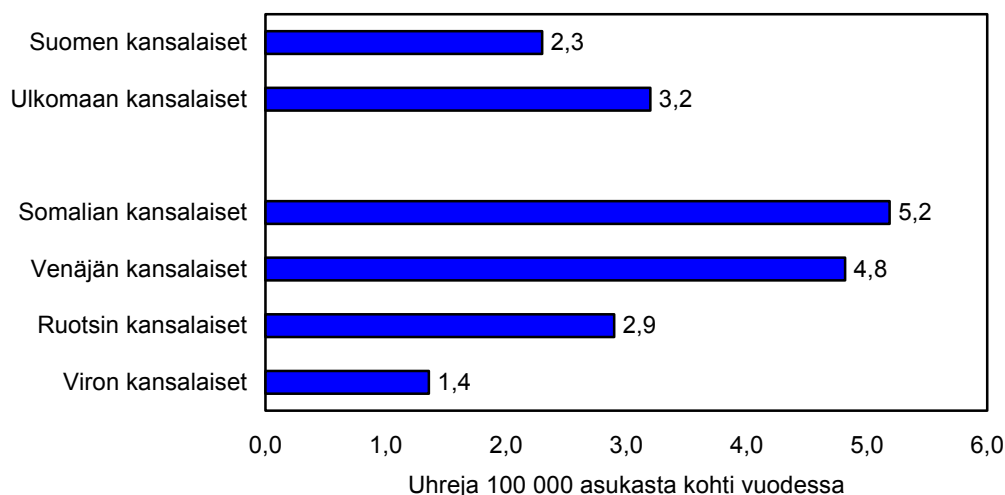
Henkirikoskuolleisuus oli katsauskaudella korkeimmillaan miehillä 40–49 vuoden ja naisilla 30–39 vuoden iässä. Miesuhrien keski-ikä oli 41,3 vuotta ja mediaani-ikä 42 vuotta. Naisuhrien keski-ikä oli 41,9 vuotta ja mediaani-ikä 43 vuotta. Uhrit olivat siten keskimäärin hieman epäiltyjä vanhempia. Miesten riski kuolla henkirikoksen uhrina oli työikäisen väestön parissa kolminkertainen naisten riskiin nähden.

Uhrien kansalaisuus

Kuvio 21a Uhrien kansalaisuus ja asuinmaa 1.6.2002–31.12.2005 tehdyissä henkirikoksissa (N=514)

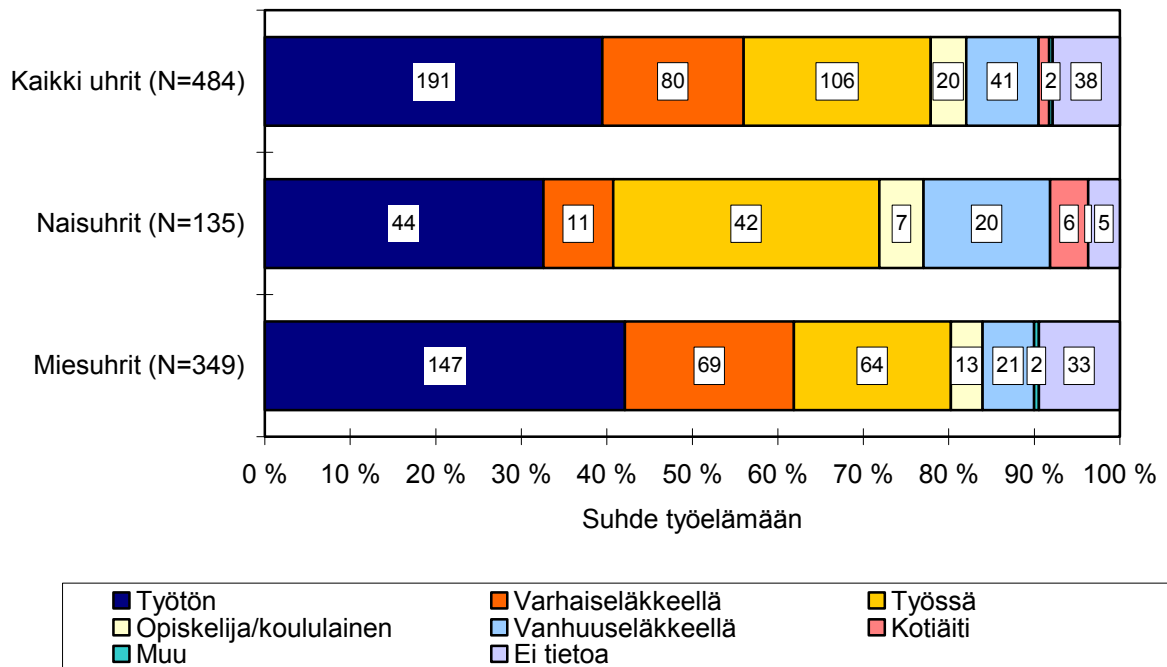
Epäiltyjen tavoin myös henkirikosten uhrin ovat valtaosin suomalaisia. Katsauskauden uhreista 94 % oli Suomessa syntyneitä ja asuvia Suomen kansalaisia. Ulkomaalaisia joutui henkirikoksen uhriksi maassamme ajanjaksolla kolme miestä ja kaksi naista, heistä kolme oli kotoisin Venäjältä, yksi Virossa ja yksi oli Ruotsissa asuva Turkin kansalainen. Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaan kansalaisia uhrien joukossa oli kuusitoista. Suurimman yksittäisen ryhmän heistä muodostivat Venäjän kansalaiset, joita oli viisi (31 %). Euroopan unionin jäsenmaiden kansalaisia oli joukossa kaksi (Ruotsi, Viro) (13 %), muiden Euroopan maiden kansalaisia kaksi (Turkki) (13 %) ja Euroopan ulkopuolisten maiden kansalaisia kuusi (Bangladesh, Irak, Somalia, Vietnam). Yksi uhreista oli kansalaisuudeton.

Kuvio 21b Suomessa pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten henkirikoskuolleisuuden taso 1.6.2002–30.6.2006 (uhrien määrä vuotta ja 100 000 asukasta kohti)

Katsauskaudella maassa pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten henkiri-
koskuolleisuus oli tuntuvasti pääväestöä korkeampi. Väkilukuun suhteutetuksi
kuolleisuudeksi ulkomaan kansalaisille muodostui 3,2 vuotta ja 100 000 asu-
kasta kohti, Suomen kansalaisille 2,3. Eroa oli yli 50 %. Pääulkomaalaisryh-
mistä Somalian ja Venäjän kansalaisten kuolleisuus oli korkein, Viron kansa-
laisten alhaisin.

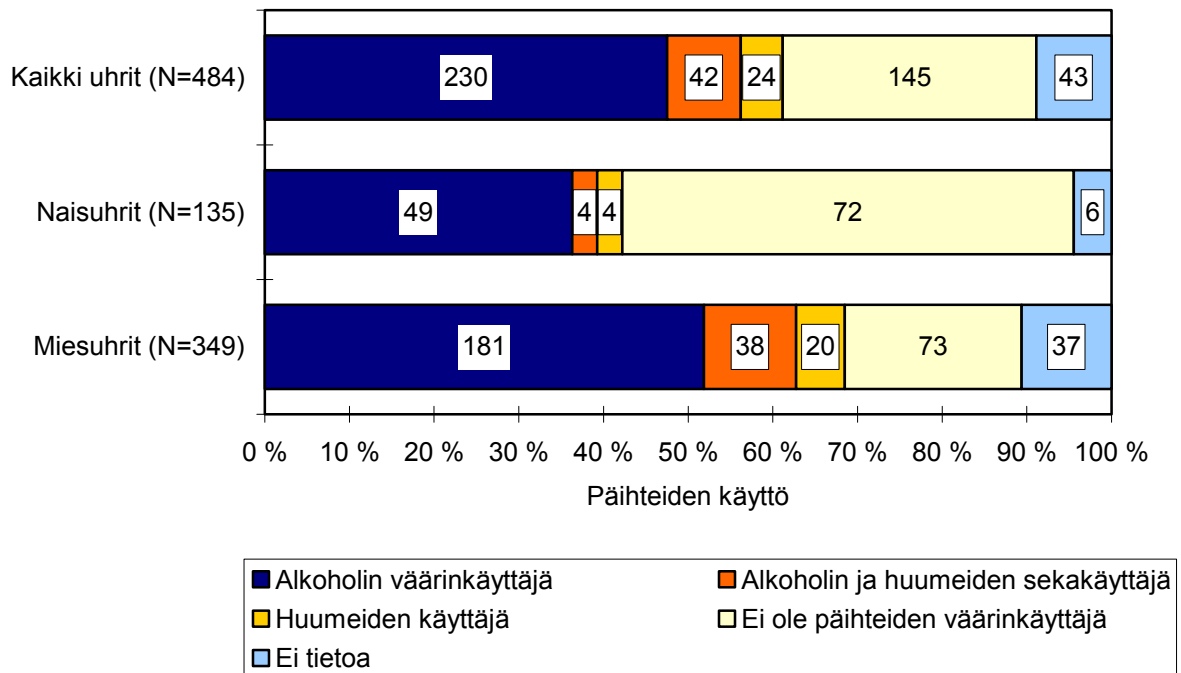
Uhrien suhde työelämään

Kuvio 22 15 vuotta täyttäneiden uhrien suhde työelämään 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

Miesuhrien työelämätaustaa kuvaava jakauma oli samantapainen rikoksista epäiltyjen jakauman kanssa. Katsauskauden aikuisista miesuhreista 62 % oli joko työttömänä tai varhaiseläkkeellä. Aikuisista naisuhreista vastaava osuus oli 41 %. Ansiotyössä aikuisista miesuhreista oli 18 % ja naisuhreista 31 %. Naisuhrien tausta poikkesi siten selvästi, paitsi miesuhreista ja -epäillyistä, myös naisepäillyistä. Näin on ollut jo pitempään. Naisuhrit ovat työelämätaustajakaumaltaan lähempänä normaaliväestöä kuin muut henkirikosapuoli-ryhmät.

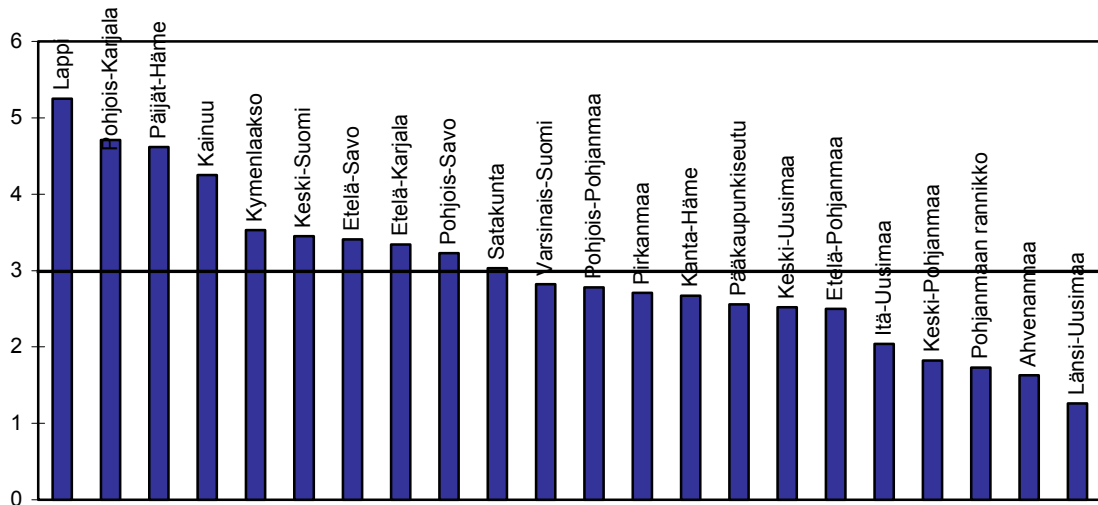
Uhrien päihteiden käyttö

Kuvio 23 Päihteiden väärinkäyttäjien osuus 15 vuotta täyttäneistä uhreista 1.6.2002–30.6.2006 tehdyissä henkirikoksissa

Syylisten tavoin myös miesuhrit ovat valtaosin päihteiden väärinkäyttäjiä. Katsauskauden aikuisista miesuhreista 68 % oli esitutkinnanjohtajien arvion mukaan luokiteltavissa päihteiden väärinkäyttäjiksi. Aikuisista naisuhreista osuus oli 42 %. Kummankin sukupuolen osalta kyse oli yleensä alkoholin ongelmakäyttäjistä.

Henkirikollisuuden alueellinen jakauma

Kuvio 24 Henkirikollisuustaso maakunnittain 2000–2005 (rikoksia 100 000 asukasta kohti vuodessa) (lähde: Tilastokeskus; sisältää rikostilastossa murhaksi, tapoksi, surmaksi ja pahoinpitelyrikoksen yhteydessä tehdyksi kuolemantuottamusrikokseksi nimetyt teot)

Henkirikollisuuden alueelliset tasoerot ovat jyrkentyneet Suomessa viimeisten kahden vuosikymmenen kuluessa. Korkean henkirikollisuuden maakunnat ovat koko ajanjakson löytyneet pääasiassa Itä- ja Pohjois-Suomesta ja yhteistä niille on rikollisuustason korkeuden ohella ollut myös tason kasvu 1980-luvulta 2000-luvulle. Sitä vastoin pääkaupunkiseudulla, Uudellamaalla ja Pirkanmaalla rikosten määrä ja rikollisuuden taso on ollut jo pitkään laskussa.

Henkirikosten selvittämisenopeus

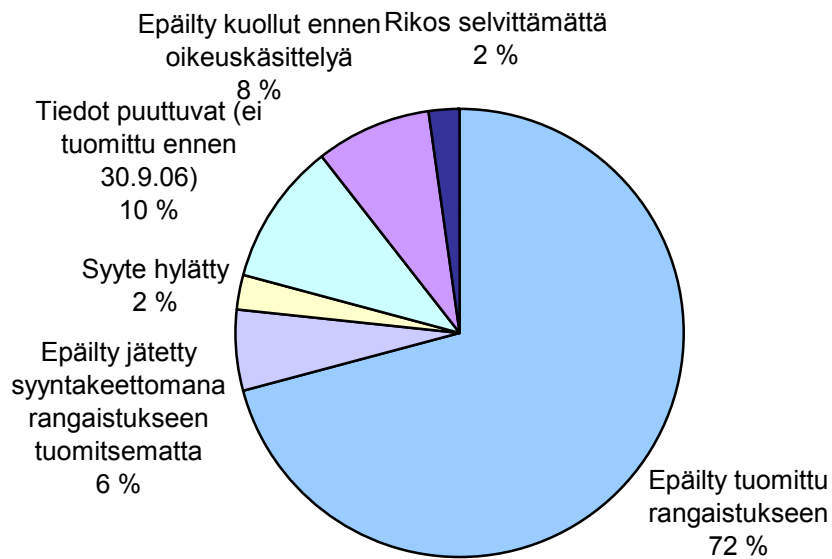
Taulukko 2 Ajanjaksolla 1.6.2002–30.6.2006 tehtyjen henkirikosten selvittämisenopeus kuntatyypeittäin ja koko maassa

Pääepäilty tuli epäilyksi	Kaupungit		Taajamat		Maalaiskunnat		Koko maa	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Tekopäivänä	213	65,7	66	80,5	71	70,3	351	68,3
1 vrk	35	10,8	7	8,5	7	6,9	49	9,5
2–3 vrk	24	7,4	3	3,7	9	8,9	37	7,2
4–7 vrk	12	3,7	2	2,4	3	3,0	17	3,3
8–14 vrk	5	1,5	0	0,0	4	4,0	10	1,9
15–30 vrk	10	3,1	1	1,2	2	2,0	13	2,5
31–60 vrk	6	1,9	0	0,0	0	0,0	6	1,2
>60 vrk	6	1,9	0	0,0	3	3,0	9	1,7
Ei tietoa	7	2,2	2	2,4	1	1,0	13	2,5
Rikos selvittämättä	6	1,9	1	1,2	1	1,0	9	1,8
Yhteensä	324	100,0	82	100	101	100	514*	100
Rikoksista tuli ilmi kahden vuorokauden kuluessa tekohetkestä	263	81,2	73	89,0	87	86,1	425	82,7
Epäillyistä paikkakuntalaisia	267	82,4	66	80,5	74	73,3	407	79,2
Uhrina puoliso, seurustelukumppani tai lapsi	96	29,6	19	23,2	32	31,7	148	28,8
Rikoksista ennalta tuntemattomien välisiä	49	15,1	8	9,8	6	5,9	64	12,5
Epäillyistä alkoholin vaikutuksen alaisena	246	75,9	62	75,6	78	77,2	387	75,3

* kolme rikoksista tehty maan rajojen ulkopuolella, neljän tekopaikka tuntematon

Katsauskaudella tehdyistä henkirikoksista 78 %:ssa syyllisen henkilöllisyys oli kyetty selvittämään vuorokauden kuluessa rikoksen ilmi tulosta. Neljässäkymmenessäseitsemässä rikoksessa (9 %) selvittäminen oli kestänyt pitempään kuin viikon, yhdeksän niistä oli kirjaushetkellä (noin vuosi ilmitulosta) vielä selvittämättä. Selvitysnopeudessa ei ollut havaittavissa olennaisia eroja kuntatyyppien välillä. Tehokkainta rikosten selvittäminen oli ajanjaksolla ollut pienissä ja keskiuurissa taajamissa, mutta tämä saattoi johtua yksin rikollisuuden rakenteesta: rikokset olivat tulleet taajamissa keskimäärin nopeammin ilmi kuin muissa kuntatyypeissä.

Henkirikosten seuraamukset

Kuvio 26 Ajanjaksolla 1.6.2002–31.12.2005 tehtyjen henkirikosten seuraamukset (N=461)

Katsauskauden henkirikoksista 2 % oli kirjaushetkellä selvittämättä ja 8 %:ssa epäilty oli kuollut rikoksen yhteydessä joko oman käden kautta tai muutoin. Lopuista 90 %:sta juttuja joka kymmenennestä tuomiotiedot puuttuivat 30.9.2006: joko niiden tutkinta oli vielä kesken tai epäillyksi kirjattua henkilöä ei syytä tai toisesta ollut syytetty. Oikeuteen oli päätynyt katsauskauden rikoksista epäillyistä kaikkiaan 80 %, heistä 72 % oli tuomittu käräjäoikeudessa rangaistukseen, 6 % oli todettu syyntakeettomiksi ja 2 %:n kohdalla syyte oli hylätty toteennäyttämättömänä.

Taulukko 3 Tuomittujen vankeusrangaistusten pituus käräjäoikeuksissa ajanjaksolla 1.6.2002–31.12.2005 tehdyissä tappoina tuomituissa henkirikoksissa (yksittäistuomiot)

	Keskirangaistus	Normaalirangaistus	N
Kaikki A	9 v 1 kk 26 pv	9 v	82
Miehet A	9 v 3 kk 21 pv	9 v	70
Naiset A	8 v 3 kk 16 pv	9 v	12
Kaikki B	8 v 7 kk 19 pv	9 v	107
Miehet B	8 v 8 kk 22 pv	9 v	93
Naiset B	8 v 12 pv	9 v	14

A=tuomiot, joissa ei sovellettu alentamis- tai koventamisperusteita; B=kaikki tuomiot

Henkirikollisuuden kehitys vuosina 2005–2006

Henkirikosten kokonaismäärä lisääntyi tilastokeskuksen poliisitilaston mukaan vuonna 2006 edellisvuoteen verrattuna viidellä (+4 %). Käytännössä rikosten määrä pysyi siten jokseenkin ennallaan ja myös vuoden 2007 alkupuolen tiedot viittaavat siihen, että henkirikosten määrän lasku on toistaiseksi taittunut. Muutokset rikollisuuden määrässä ovat viime vuosina keskittyneet alkoholiongelmaisten työelämästä syrjäytyneiden miesten alkoholisidonnaiseen väkivaltaan ja rikollisuuden rakenne on kaiken kaikkiaan ollut koko katsauskauden hyvin vakaa.

Tyypillinen suomalainen henkirikos

Tyypillinen suomalainen henkirikos on yksityisasunnossa tehtävä ryppyriitapappo. Aseena on keittiöveitsi ja tekoajankohtana viikonloppu. Syyllinen ja uhri ovat vanhoja tuttuja, keski-ikäisiä, yksin asuvia, työelämästä syrjäytyneitä, päihteitä väärinkäyttäviä miehiä, joilla on takanaan useita aiempia väkivalta- ja muita rikostuomioita. Tekohetkellä kumpikin on 2–3 promillen humalassa.

Kahdessa henkirikoksessa kolmesta kaikki osapuolet ovat päihtyneitä. Teoista 85 %:ssa ainakin joku osapuolista (yleensä syyllinen) on tekohetkellä päihtyneiden vaikutuksen alainen. Yleensä päihde on alkoholi tai alkoholin ja psyyklilääkkeiden yhdistelmä. Humalatilat ovat säännönmukaisesti syviä, 1,5–3 promillea. Kuka uhriksi ja syylliseksi ryppyporukasta lopulta valikoituu, voi monessa tapauksessa olla sattumanvaraista. Esitutinnan johtajien arvioiden mukaan miessyylisistä ja aikuisista miesuhreista 75 % on päihtyneiden väärinkäyttäjiä, naissyylisistä ja -uhreista osuus on vajaat 50 %.

Kovia huumeita henkirikosten yhteydessä esiintyy edelleenkin suhteellisen harvoin.

Esitutinnanjohtajien arvion mukaan miesten tekemistä henkirikoksista runsaat 70 % ja naisten tekemistä puolet on täysin mielijohteisia, vastaavasti miehiin kohdistuneista rikoksista mielijohteisia on niin ikään 70 % ja naisiin kohdistuneista 60 %.

Rikospaikkana on tavallisimmin uhrin asunto, aseena puukko tai keittiöveitsi ja tekoajankohtana viikonloppuilta. Miesten rikokset ovat pääosin tuttavien, ryppykavereiden välisiä. Teot, joissa tekijä tai uhri on nainen, tapahtuvat yleensä perhepiirissä.

Henkirikollisuus on Suomessa yhteiskunnan huono-osaisimpien keskinäistä rikollisuutta. Runsaat 70 % syyllisistä ja uhreista on työelämän ulkopuolella olevia työikäisiä. Työttömien työikäisten todennäköisyys päätyä henkirikoksen tekijäksi tai uhriksi onkin sekä miehillä että naisilla kymmen-viisitoistakertainen muihin sosiaaliryhmiin nähden. Asunnottomia rikososapuolista on joka kymmenes – määrä on yli 20-kertainen koko aikuisväestöön nähden. Huomionarvoista on myös se, että henkirikoksiin syyllistyvistä miehistä 50–60 % ja naisistakin yli kolmannes on tuomittu väkivaltarikoksista jo aiemmin, yleensä useita kertoja. Väkivaltarikosten moninkertaiset uusijat muodostavat henkirikoksiin syyllistyvistä merkittävän osan.

Henkikirikollisuutta käsittelevää tutkimuskirjallisuutta

Seuraavaan listaan on koottu valikoima tutkimuksia, joissa on käsitelty kuolemaan johtanutta väkivaltaa Suomessa.

- Aho, Timo. 1976. Alkoholit ja väkivalta. Oikeusministeriön vankeinhoito-osaston julkaisuja D-sarja 7/76. Helsinki.
- Aromaa, Kauko. 1972. Väkivaltamme. Kriminologisen tutkimuslaitoksen julkaisuja A:3. Helsinki.
- Enlund, Tapio. 1993. Väkivaltarikollisuus Lahden seudulla 1894–1907. Lahden kaupunginmuseon tutkimuksia XXV/1993. Lahti.
- Eronen, M. & Hakola, P. & Tiihonen, J. 1996. Mental Disorders and Homicidal Behaviour in Finland. Archives of General Psychiatry 53: 497–501.
- Ervasti, Kaijus. 1995. Barnamordsbrotten i Finland under 1800-talet. HTF 1/1995.
- Hakola, Panu & Tiihonen, Jari & Vartiainen, Heikki & Eronen, Markku. 1994. Väkivaltaisuusvaaran arviointi. Suomen lääkärilehti 17/1994, 1807–1813.
- Heiskanen, Markku & Piispa, Minna. 1998. Usko, toivo, hakkaus. Kyselytutkimus miesten naisille tekemästä väkivallasta. SVT Oikeus 1998:12. Helsinki: Tilastokeskus.
- Hurtta, Olli. 2002. Kuoleman aiheuttanut lähisuhdeväkivalta. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 21. Helsinki.
- Husso, Marita. 2003. Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila. Tampere: Vastapaino.
- Huttunen, Lassi. 1958. Etelä-Pohjanmaan henkikirikollisuudesta vv. 1749–1900. Historiallinen arkisto 56. Helsinki.
- Häkkänen, Helinä. 2005. Homicide by ligature strangulation in Finland: Offence and offender characteristics. Forensic Science International 152 (2005), 61–64.
- Häkkänen, Helinä & Hagelstam, Camilla. 2003. Nuoret henkikirikosten tekijöinä: viime vuosien kehityspiirteet ja niiden taustat. Rikostutkimus 2002, 31–40.
- Häkkänen, Helinä & Laajasalo, Taina. 2003. Background characteristics of mentally ill homicide offenders – a comparison of five diagnostic groups. The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology.
- Häkkänen, Helinä & Laajasalo, Taina. 2005. Homicide Crime Scene Behaviors in a Finnish Sample of Mentally Ill Offenders. Homicide Studies Volume XX Number X, 1–22.
- Häkkänen, Helinä & Laajasalo, Taina. 2005. Offence and offender characteristics among two groups of Finnish homicide offenders with schizophrenia: Comparison of early- and late-start offenders. The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, March 2005 16(1), 41–59.
- Hämäläinen, Tiina & Haapasalo, Jaana. 1996. Retrospective reports of childhood abuse and neglect among violent and property offenders. Psychology, Crime & Law 3:1, 1–13.
- Jaakkola, Risto. 1986. Veli Verkko. Moraalistatistikko ja Suomen ensimmäinen kriminologi. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 81. Helsinki.
- Jaakkola, Risto. 1986. Väkivaltarikosten kulttuurihistoriaa. Historian päivät 1985. Historiallinen Arkisto 88. Helsinki.
- Karonen, Petri. 1998. A Life for a Life versus Christian Reconciliation. Violence and the Process of Civilization in the Towns of the Kingdom of Sweden during the Years 1540–1700. Teoksessa: Five Centuries of Violence in Finland and the Baltic Area. Publications of the History of Criminality Research Project 1. Helsinki.
- Karonen, Petri. 2001. A Life for a Life versus Christian Reconciliation. Violence and the Process of Civilization in the Towns of the Kingdom of Sweden during the Years 1540–1700. Teoksessa: Heikki Ylikangas & Petri Karonen & Martti

- Lehti: Five Centuries of Violence in Finland and the Baltic Area. History of Crime and Criminal Justice Series. Columbus: Ohio State University Press.
- Keskisarja, Teemu. 2003. Helsingin henkirikollisuus vuosina 1920–29. Suomen ja Pohjoismaiden historian seminaaritutkielma, Historian laitos, Helsingin yliopisto.
- Kivivuori, Janne. 2001. Patterns of Criminal Homicide in Finland 1960–1997. Teoksessa: Homicide in Finland (toim. Tapio Lappi-Seppälä). Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 181. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Kivivuori, Janne. 2002. Sudden Increase of Homicide in Early 1970s Finland. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 3:1.
- Kivivuori, Janne. 1999. Suomalainen henkirikos. Teonpiirteet ja tekojen olosuhteet vuosina 1988 ja 1996. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 159. Helsinki.
- Kivivuori, Janne & Honkatukia, Päivi (toim.). 2006. Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 221. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Kivivuori, Janne & Lehti, Martti. 2003. Homicide Followed by Suicide in Finland: Trend and Social Locus; *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, vol. 4, 2003, s. 223–236.
- Kivivuori, Janne & Lehti, Martti. 2006. The Social Composition of Homicide in Finland, 1960–2000. *Acta Sociologica*, March 2006, Vol 49(1), s. 67–82.
- Koskivirta, Anu. 2003. The Enemy Within. Homicide and Control in Eastern Finland in the Final Years of Swedish Rule 1748–1808. *Studia Fennica Historia* 5. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Koskivirta, Anu. 1996. Omankädenoikeutta itärajalla. Kymenkartanon ja Savon läänin henkirikollisuus 1748–1774. Tutkielma Suomen ja Skandinavian historiassa. Helsingin yliopisto.
- Koskivirta, Anu. 2001. Sisäinen vihollinen. Henkirikos ja kontrolli Pohjois-Savossa ja Karjalassa Ruotsin vallan ajan viimeisinä vuosikymmeninä. Helsinki.
- LaFree, Gary & Drass, Kriss A. 2001. Homicide Trends in Finland and 33 Other Nations since 1955: Is Finland Still Exceptional? Teoksessa: Homicide in Finland. Trends and Patterns in Historical and Comparative Perspective (toim. Tapio Lappi-Seppälä). Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 181. Helsinki.
- Lagerspetz, Kirsti. 1998. Naisten aggressio. Helsinki: Tammi.
- Lappi-Seppälä, Tapio (toim.). 2001. Homicide in Finland. Trends and Patterns in Historical and Comparative Perspective. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 181. Helsinki.
- Laukkanen, Manne & Santtila, Pekka. 2005. Predicting the home location of a serial commercial robber.
- Laurila, Tenho. 1989. Henkirikokset väkivallanaallon huippuvuotena 1929 mielentilalausuntojen valossa. Oikeushistorian tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Lehti, Martti. 2002. Henkirikokset 1998–2000. Tutkimus poliisin tietoon vuosina 1998–2000 tulleista henkirikoksista. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 194. Helsinki.
- Lehti, Martti. 2004. Henkirikoskatsaus 2002. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 206. Helsinki.
- Lehti, Martti. 2002. Homicide in Finland from 1905 to 1932. Teoksessa: Manslaughter, fornication and sectarism. Norm-breaking in Finland and the Baltic area from mediaeval to modern times. Suomen tiedeakatemia toimituksia, Humaniora 319. Saarijärvi: Suomen tiedeakatemia.
- Lehti, Martti. 1998. Homicide Trends in Estonia in 1971–1996. Teoksessa: Five Centuries of Violence in Finland and the Baltic Area. Publications of the History of Criminality Research Project 1. Helsinki.

- Lehti, Martti. 2001. Homicide Trends in Estonia in 1971–1996. Teoksessa: Heikki Ylikangas & Petri Karonen & Martti Lehti. *Five Centuries of Violence in Finland and the Baltic Area. History of Crime and Criminal Justice Series*. Columbus: Ohio State University Press.
- Lehti, Martti. 2001. Homicide Trends in Finland and Estonia in 1880–1940. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 2/2001.
- Lehti, Martti. 2001. The Homicide Wave in Finland from 1905 till 1932 Teoksessa: *Homicide in Finland. Trends and Patterns in Historical and Comparative Perspective* (toim. Tapio Lappi-Seppälä). Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 181. Helsinki.
- Lehti, Martti. 2006. Nuorten henkirikokset 1980–2004 (teoksessa: *Nuorisoriollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli* (toim. Janne Kivivuori ja Päivi Honkatukia)). Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 221. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, s. 57–96.
- Lehti, Martti. 1998. *Tahtlikud tapmised Eestis 1990ndatel aastatel*. Tallinn: Riigikaitse Akadeemia.
- Lehti, Martti. 2002. Trends in homicidal crime in Estonia 1919–1999. Teoksessa: *Manslaughter, fornication and sectarism. Norm-breaking in Finland and the Baltic area from mediaeval to modern times*. Suomen tiedeakatemia toimituksia, *Humaniora* 319. Saarijärvi: Suomen tiedeakatemia.
- Lehti, Martti. 1997. Viron henkirikollisuus 1990-luvulla. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 148. Helsinki.
- Lehti, Martti. Väkivallan hyökyaalto. 1900-luvun alkuvuosikymmenten henkirikollisuus Suomessa ja Luoteis-Virossa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 178. Helsinki.
- Lehti, Martti & Kivivuori, Janne. 2005. Alkoholrelaterad våld som förklaring till skilnaderna i antalet brott mot liv mellan Finland och de övriga nordiska länderna. *Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift*, vol. 22, 2005, 5–23.
- Lehti, Martti & Kivivuori, Janne. 2005. Alcohol-related violence as an explanation for the difference between homicide rates in Finland and the other Nordic Countries. *Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift*, vol. 22, 2005, English supplement, s. 5–18.
- Lunette, Philippe & Penttilä, Antti & Sarna Seppo. 2001. The Role of Alcohol in Accident and Violent Deaths in Finland. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, Vol. 25, No. 11, November 2001, 1654–1661.
- Mattila, Juhani. 1988. *Alttiudesta syyllistystä toistamiseen väkivaltarikokseen*. Monographs of Psychiatria Fennica. Helsinki.
- Naisiin kohdistuva väkivalta. Väkivaltajaoston mietintö. Sosiaali- ja terveysministeriö: *Tasa-arvo* julkaisuja sarja B: Tiedotteita 5/1991. Helsinki.
- Nikunen, Minna. 2005. *Surman jälkeen itsemurha*. Kulttuuriset luokitukset rikosuutisissa. Tampere: Tampere University Press.
- Notkola, Veijo. 1998. Murhien ja tappojen uhrin valikoituvat sosiaalisesti. *Hyvinvointikatsaus* 3/1998, 31–33.
- Paanila, Jarmo. 2004. Vaarallisten rikoksenuusijoiden uusimisriskiin vaikuttavat tekijät Suomessa 1971–1995, Kuopion yliopiston julkaisuja D 337, Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Pajuoja, Jussi. 2001. Regional Variation and Psychosocial Background Factors of Finnish Homicide in 1980–1999. Teoksessa: *Homicide in Finland. Trends and Patterns in Historical and Comparative Perspective*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 181. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Pajuoja, Jussi. 1987. *Suomalaisen väkivallanaallon huippu 1920- ja 1930-luvulla*. Oikeutta ja historiaa. Heikki Ylikankaan 50-vuotisjuhlakirja. Juva.
- Pajuoja, Jussi. 1995. *Väkivalta ja mielentila*. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja A 201. Jyväskylä.

- Peltoniemi, Teuvo. Perheväkivaltaan liittyvät henkirikokset Suomessa 1978–1979. Suomen Poliisilehti 10/1981, 296–301.
- Pernanen, Kai. 1991. Alcohol in Human Violence. New York: Guilford Press.
- Poikolainen, K. 1977. Alcohol poisoning in four Nordic countries. Helsinki: The Finnish Foundation for Alcohol Studies.
- Poikolainen, K. 1979. From inebriation to incremation – Finnish drinking habits and mortality. *Psychiatria Fennica*. Helsinki.
- Putkonen, Hanna. 2003. Homicidal Women in Finland 1982–1992. Helsinki: Publications of the National Public Health Institute KTL A5/2003.
- Putkonen, Hanna & Collander, J. & Honkasalo, M. & Lönnqvist, J. 2001. Personality Disorders and Psychoses Form Two Distinct Subgroups of Homicide Among Female Offenders. *The Journal of Forensic Psychiatry* 12: 300–312.
- Raitanen, Minna. 1994. Poliittiset henkirikokset Suomessa vuosina 1904–1910. Oikeushistorian tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Rajala, Juha. 2004. Kurittajia ja puukkosankareita. Väkivalta ja sen kontrollointi Kanaksen rajaseudulla 1885–1917. *Bibliotheca historica* 87. Helsinki: SKS.
- Rajala, Juha. 1989. Väkivalta Kivennavalla 1885–1917. Suomen historian pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
- Rossow, I. 2001. Alcohol and homicide: a cross-cultural comparison of the relationship in 14 European countries. *Addiction* (2001) 96 (Supplement 1), S77–S92.
- Santala, Marjaana. 1994. 1920-luvun henkirikosten poliittiset taustat. Oikeushistorian tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Santtila, Pekka & Canter, David & Elfgrén, Thomas & Häkkänen, Helinä. 2001. The Structure of Crime-Scene Actions in Finnish Homicides. *Homicide Studies*, Vol. 5 No. 4, 363–387.
- Santtila, Pekka & Haapasalo, J. 1997. Neurological and psychological risk factors among young homicidal, violent and non-violent offenders. *Homicide Studies*, 1, 234–253.
- Santtila, Pekka & Häkkänen, Helinä & Canter, D. & Elfgrén, Thomas. 2003. Classifying homicide offenders and predicting their characteristics from crime scene behaviour. *Scandinavian Journal of Psychology*, 44, 107–118.
- Santtila, Pekka & Häkkänen, Helinä & Elfgrén, Thomas. 2001. Rikospaikkakäyttäytyminen ja tekijän piirteet suomalaisissa henkirikoksissa – alustava tarkastelu. *Rikostutkimus*, 23–32.
- Santtila, Pekka & Laukkanen, Manne & Carlsson, K.-M. & Kardell, J. & Zappalà, A. & Faggiano, M. & Picozzi, M., & Zanchetti, M. 2004. How far offenders travel: An international comparison of crime trips in homicide, rape, burglary, and robbery cases. *Research reports from the Police College of Finland* 18. Helsinki: Edita.
- Santtila, Pekka & Runtti, M. & Mokros, A. 2004. Predicting the presence of a criminal record from indicators of victim antisocial lifestyle in homicides. *Journal of Interpersonal Violence*, 19, 541–557.
- Santtila, Pekka & Zappalà, A. & Laukkanen, Manne & Picozzi, M. 2003. Testing the utility of a geographical profiling approach in three rape series of a single offender: A case study. *Forensic Science International*.
- Savolainen, Jukka & Messner, Steven & Kivivuori, Janne. 2000. Crime is Part of the Problem: Contexts of Lethal Violence in Finland and the USA. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology* 1/2000.
- Sirén, Reino & Lehti, Martti. 2006. Musta maaliskuu? Väkivalta ja alkoholin kulutuksen kasvu vuonna 2004. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 222. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Takala, Jukka-Pekka. 2005. Tietoja naisiin kohdistuvasta lähisuhde- ja perheväkivaldasta. Teoksessa: Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen: työryhmän tausta-aineistot ja suositukset. Helsinki: Rikosentorjuntaneuvosto, 3–18.

- (<http://www.rikosentorjunta.fi/30678.htm>;
<http://www.rikosentorjunta.fi/uploads/tdsgj5kto31cu8.PDF>).
- Tiihonen, Jari & Hakola, Panu. 1995. Homicide and Mental Disorders. *Psychiatria Fennica* 26: 125–129.
- Tiihonen, Jari & Hakola, Panu Hakola & Eronen, Markku & Vartiainen, Heikki. 1996. Risk of homicidal behavior among discharged forensic psychiatric patients. *Forensic Science International*, Volume 79, Issue 2, 123–129 .
- Tiihonen, Jari & Räsänen, Pirkko & Hakko, Helinä. 1997. Seasonal Variation in the Occurrence of Homicide in Finland. *American Journal of Psychiatry* 154:12, 1711–1714.
- Vanamo, T. & Kauppi, A. & Karkola, K. & Merikanto, J. & Räsänen, E. 2001. Intra-Familial Child Homicide in Finland 1970–1994: Incidence, Causes of Death and Demographic Characteristics. *Forensic Science International* 117, 199–204.
- Verkko, Veli. 1933. Biologisluontoisten tekijäin vaikutuksesta henki- ja pahoinpitelyrikollisuuteen. Tilastollis-kriminologinen tutkimus. Helsinki.
- Verkko, Veli. 1943 A. Brottskalender. Material avsett att belysa tiden för brottets begående. *Nordisk Kriminalistisk Årsbok* 1942–43.
- Verkko, Veli. 1950. General theoretical viewpoints in criminal statistics regarding real criminality. *Transactions of the Westermarck Society*. Helsinki.
- Verkko, Veli. 1931. Henki- ja pahoinpitelyrikollisuuden kehityssuunnan ja tason määrittämisestä I. Suomi ja sen naapurimaat. Tilastollis-metodologinen tutkimus. Helsinki.
- Verkko, Veli. 1931. Henki- ja pahoinpitelyrikollisuuden kehityssuunnan ja tason määrittämisestä II. Muut maat. Tilastollis-metodologinen tutkimus. Helsinki.
- Verkko, Veli. 1951. Homicides and suicides in Finland and their dependence on national character. *Scandinavian studies in sociology* 3. Köbenhavn.
- Verkko, Veli. 1949. Lähimmäisen ja oma henki. Sosiaalipatologisia tutkimuksia Suomen kansasta. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja B 33. Jyväskylä.
- Verkko, Veli. 1948 Maailman vanhin väkivaltatilasto. Taulustolaitoksen 200-vuotismuiston johdosta. Tilastokatsauksia 11–12/1948.
- Verkko, Veli. 1942. Väkijuomalainsäädännön vaikutuksista rikollisuuteen. Tilastollinen tutkimus. Alkoholiliikkeen aikakauskirja 1–5/1942.
- Verkko, Veli. 1936. Väkivaltarikollisuuden riippuvaisuus kansanluonteesta ja muista etnillisistä tekijöistä. Tilastollis-kriminologinen tutkimus. Helsinki.
- Verkko, Veli. 1935. Väkivaltarikosten kehityssuunnasta ja syysuhteista Suomessa. Rikollisuuden vastustamisviikolla tammikuussa 1934 pidetty esitelmä. Helsinki.
- Verkko, Veli. 1943. Der Zuzug des kriminellen Elements vom Lande in die Städte in Finnland. *Allgemeines Statistisches Archiv* 31/1943.
- Viljanen, Terhi. 1983. Henkirikokset Suomessa vuosina 1970–79. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 60. Helsinki.
- Virkkunen, Matti. 1974. Suicide Linked to Homicide. *Psychiatric Quarterly* 48/1, 276–282.
- Weizmann-Henelius, Ghitta & Viemerö, Vappu & Eronen, Markku. 2003. The violent female perpetrator and her victim, *Forensic Science International*, Volume 133, Issue 3, 197–203.
- Weizmann-Henelius, Ghitta. 2004. Violent Female Perpetrators in Finland. *Personality and Life Events*. Vaasa: Vanhan Vaasan sairaala.
- Ylikangas, Heikki. 1998. About Violence. Rikollisuuden historia -projektin julkaisuja 1. Helsinki.
- Ylikangas, Heikki. 1998. The Knife Fighters. Violent Crime in Southern Ostrobothnia 1790–1825. Suomen tiedeakatemia, *Humaniora* 293. Helsinki: Suomen tiedeakatemia.

- Ylikangas, Heikki. 1976. Puukkojunnkareitten esiinmarssi. Väkivaltarikollisuus Etelä-Pohjanmaalla 1790–1825. Keuruu.
- Ylikangas, Heikki. 1990. A Historical Review of Violent Crime in Finland. Teoksessa: Criminal Violence in Scandinavia (toim. Annika Snare). Scandinavian Studies in Criminology 11. Oslo: Norwegian University Press.
- Ylikangas, Heikki. 1988. Valta ja väkivalta keski- ja uudenajan taitteen Suomessa. Juva: WSOY.
- Ylikangas, Heikki. 1998. What happened to violence? Teoksessa: Five Centuries of Violence in Finland and the Baltic Area (toim. Mirikka Lappalainen). Publications of the History of Criminality Research Project. Helsinki.
- Ylikangas, Heikki. 2001. What happened to violence? Teoksessa: Heikki Ylikangas & Petri Karonen & Martti Lehti: Five Centuries of Violence in Finland and the Baltic Area. History of Crime and Criminal Justice Series. Columbus: Ohio State University Press.
- Ylikangas, Heikki. 1973. Väkivallanaallon synty. Puukkojunnkarikauden alku Etelä-Pohjanmaalla. Helsingin yliopiston historian laitoksen julkaisuja 3. Helsinki.